

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱՀՍԿԻՉ ՊԱԼԱՏ

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությանը ՀՀ պետական բյուջեից հատկացված միջոցների օգտագործման, բյուջետային մուտքերի ապահովման, ինչպես նաև պետական սեփականություն հանդիսացող միջոցների կառավարման օրինականության նկատմամբ իրականացված վերահսկողության արդյունքների վերաբերյալ

ԸՆԹԱՑԻԿ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Վերահսկողության հիմքը՝ ՀՀ վերահսկիչ պալատի խորհրդի 2015 թվականի մարտի 16-ի թիվ 6/7 որոշումը:

Վերահսկողության նպատակը՝ ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությանը ՀՀ պետական բյուջեից հատկացված միջոցների օգտագործման, բյուջետային մուտքերի ապահովման, ինչպես նաև պետական սեփականություն հանդիսացող միջոցների կառավարման օրինականության նկատմամբ վերահսկողության իրականացում:

Վերահսկողության առարկան՝ իրականացնել վերահսկողություն՝ ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությանը ՀՀ պետական բյուջեից հատկացված միջոցների օգտագործման, բյուջետային մուտքերի ապահովման, ինչպես նաև պետական սեփականություն հանդիսացող միջոցների կառավարման օրինականության նկատմամբ՝

- Գյուղատնտեսական կենդանիների պատվաստում
- Գյուղատնտեսական խորհրդատվական ծառայություններ
- Անտառապահպանական ծառայություններ
- ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդից նախատեսված և հատկացված միջոցներ
- <<Լիցենզավորման կենտրոն>> գործակալություն
- Գյուղատնտեսական տեխնիկայի պետական տեսչություն:

Վերահսկողության օբյեկտը՝ ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարություն:

Վերահսկողության կատարման ժամկետը՝ 2015 թվականի մարտի 23-ից մինչև 2016 թվականի փետրվարի 10-ը:

Վերահսկողությունն ընդգրկող ժամանակաշրջանը՝ 2014 թվականի հունվարի 1-ից մինչև վերահսկողության իրականացման ժամկետի ավարտը:

Վերահսկողության մեթոդաբանությունը՝ Վերահսկողությունն իրականացվել է դիտարկման, ստուգման և վերլուծության ձևերով: Վերահսկողության ընթացքում կիրառվել են համապատասխանության, ֆինանսական և արդյունավետության (կատարողական) վերահսկողության տեսակները:

Վերահսկողության ընթացքում կատարվել է տարբեր տվյալների համադրում և փաստաթղթերի ուսումնասիրություն:

Վերլուծության փուլում ամփոփվել և վերլուծվել են ստուգման և հանդիպակաց ստուգումների արդյունքում արձանագրված փաստերը:

Վերահսկողության ծավալը՝ Վերահսկողությամբ ընդգրկվել են՝

- <<Գյուղատնտեսական կենդանիների պատվաստում ծրագիրը>>,
- <<Գյուղատնտեսական խորհրդատվական ծառայությունները>> (գյուղատնտեսության աջակցության հանրապետական և մարզային կենտրոններ),
- <<Անտառապահական ծառայությունները>>,
- <<ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդից նախատեսված և հատկացված միջոցները>>,
- <<Լիցենզավորման կենտրոն>> գործակալությունը,
- <<Գյուղատնտեսական տեխնիկայի պետական տեսչությունը>>,

Հանդիպակաց ստուգումներ են իրականացվել <<Ամասիա>>, <<Բիո Ռինիվերսալ>>, <<Հրաշք այգի>> և <<Բերրիություն ԱՄ Մասիսի շրջանային միավորում>> ՍՊԸ-ներում:

Վերահսկողության արդյունքները՝

<<Գյուղատնտեսական կենդանիների պատվաստում>> ծրագիր

1. Ծրագրի նպատակը և նկարագիրը

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության կողմից <<Գյուղատնտեսական կենդանիների պատվաստում>> ծրագիրն /այսուհետ՝ ծրագիր/ իրականացվում է երկու բաղադրիչներով՝

1. Կենսապատվաստուկների ձեռք բերում
2. Հակաանասնահամաճարակային միջոցառումների կազմակերպում:

2014-2015թթ.-ին իրականացվել է կենդանիների վարակիչ հիվանդությունների, այդ թվում նաև կենդանիների և մարդու համար ընդհանուր հիվանդությունների կանխարգելմանն ուղղված հակաանասնահամաճարակային միջոցառումներ հետևյալ հիվանդությունների նկատմամբ՝

1. Բրուցելյոզ-խոշոր և մանր եղջերավոր կենդանիներ

2. Տուբերկուլյոզ-խոշոր եղջերավոր կենդանիներ
3. Սիբիրախտ-խոշոր եղջերավոր կենդանիներ
4. Դաբադ-խոշոր և մանր եղջերավոր կենդանիներ
5. Խշխշան պալար /էմկար/-խոշոր եղջերավոր կենդանիներ
6. Պաստերելյոզ-խոշոր եղջերավոր կենդանիներ
7. Բրադզոտ-մանր եղջերավոր անասուններ
8. Դասական ժանտախտ-խոզեր
9. Վարրոատոզ-մեղվաընտանիքներ:

<<Գյուղատնտեսական կենդանիների պատվաստում>> ծրագրով պատվաստանյութերի ձեռքբերման և հակահամաճարակային միջոցառումների իրականացման համար 2014թ-ին նախատեսվել է 1,120,742.3 հազ. դրամ, իսկ 2015թ-ին՝ 1,162,214.8 հազ. դրամ: Այդ թվում

1. Պատվաստանյութերի ձեռքբերում 2014թ-ին՝ 578,223.3 հազ. դրամ, 2015թ-ին՝ 567,611.4 հազ. դրամ

2. Հակաանասնահամաճարակային միջոցառումների իրականացում (անասնաբույժների և համաճարակաբանների աշխատավարձ) 2014թ-ին՝ 542,519.0 հազ. դրամ, 2015թ-ին՝ 594,603.4 հազ. դրամ:

2. <<Գյուղատնտեսական կենդանիների պատվաստում>> ծրագիր պլանավորման վերաբերյալ

2014-2015թթ.-ի համար գյուղատնտեսական կենդանիների անասնահամաճարակային կանխարգելիչ, ախտորոշիչ միջոցառումների իրականացման և անհրաժեշտ պատվաստանյութերի ձեռք բերման հաշվարկները << գյուղատնտեսության նախարարության կողմից կատարվել են << գյուղատնտեսության նախարարության անասնաբուժության վարչության 2013թ.-ի և 2014թ.-ի << ազգային վիճակագրական ծառայության կողմից տրամադրված տվյալների հիման վրա: Պետք է նշել, որ համայնքների կողմից անասնագլխաքանակի վերաբերյալ Ձև թիվ 6-ԳՏՀ հաշվետվությունները << ազգային վիճակագրական ծառայությանը տրամադրվում է տարին մեկ անգամ, հունվար ամսին: Նշենք, որ իրականացված վերահսկողության ընթացքում բացահայտվել են դեպքեր, երբ համայնքների կողմից հաշվարկված անասնագլխաքանակի վերաբերյալ տեղեկատվությունը չի համապատասխանել տվյալ համայնքում փաստացի առկա անասնագլխաքանակի մասին տվյալներին:

<< գյուղատնտեսության նախարարության անասնաբուժության վարչությունից վերահսկողության ընթացքում պահանջվել են հակահամաճարակային միջոցառումների իրականացման և անհրաժեշտ պատվաստանյութերի ձեռք բերման հաշվարկների վերաբերյալ հիմնավորումներ: Սակայն, 2014-2015թթ.-ի համար ներկայացվել են իրարամերժ տեղեկություններ, այսպես՝ օրինակ, տրամադրված տեղեկանքներում խոշոր եղջերավոր կենդանիների՝ կովերի ծինը հաշվարկվել է 2014թ-ին 80%-ով, իսկ 2015թ-ին

90%-ով: Դաբաղ հիվանդության նկատմամբ մանր եղջերավոր կենդանիներն ամբողջությամբ չեն պատվաստվում, օրինակ՝ առկա են համայնքներ որտեղ մանր եղջերավոր կենդանիների մի մասը պատվաստվում են, իսկ մյուս մասը ոչ, այստեղ բացակայում է որևէ տրամաբանություն:

01.01.2014թ-ի դրությամբ պահեստում առկա են եղել գումարով 35,538.2 հազ.դրամի և 01.01.2015թ-ի դրությամբ՝ 27,286.4 հազ. դրամի պատվաստանյութեր, ախտորոշիչ և լաբորատոր նյութեր, սակայն, դրանք հաշվի չեն առնվել հաջորդ տարվա ծրագրի բյուջեն կազմելու ընթացքում:

Այսինքն, հակահամաճարակային միջոցառումների իրականացման և անհրաժեշտ պատվաստանյութերի ձեռք բերման հաշվարկների վերաբերյալ կարգ գոյություն չունի, կամ պլանավորման դաշտը կարգավորված չէ:

Այսպիսով, հակահամաճարակային միջոցառումների իրականացման և անհրաժեշտ պատվաստանյութերի ձեռքբերման հաշվարկների վերաբերյալ կարգ գոյություն չունի, կամ պլանավորման մասով դաշտը կարգավորված չէ: Պլանավորման հիմքում ընդունվում են ՀՀ ազգային վիճակագրության ծառայության կողմից տրամադրված տվյալները, որոնք ձևավորվում են տարեկան մեկ անգամ կատարված հաշվառման արդյունքներով /ՀՀ ազգային վիճակագրության ծառայությունը տարվա ընթացքում անասնազխաքանակի գծով տեղի ունեցող շարժի վերաբերյալ տվյալներ չի ստանում/: Տարեվերջին պահեստում առկա պատվաստանյութերի, ախտորոշիչ և լաբորատոր նյութերի մնացորդները հաշվի չեն առնվել հաջորդ տարվա ծրագրի բյուջեն կազմելու ընթացքում:

3. Գին

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության կողմից 2014թ. ընթացքում ձեռք են բերվել 578,223.3 հազ. դրամի 14 անվանում, իսկ 2015թ.-ին՝ 567,611.4 հազ. դրամի 13 անվանում հակահամաճարակային պատվաստանյութեր և լաբորատոր նյութեր, ընդամենը 2014-2015թթ. ընթացքում ձեռք են բերվել **1,145,834.7** հազ. դրամի պատվաստանյութեր և լաբորատոր նյութեր:

2014թ-ին շրջանակային համաձայնագրեր կնքած թվով 5 մասնակիցներ ներկայացրել են գնային առաջարկներ. <<Բիո Ունիվերսալ>>, <<Ամասիա>>, <<Ամարիտ>>, <<Մուլտի-Ագրո>> ԳԱԿ և <<Արմֆարմ>> ՍՊԸ-ները: Ըստ ներկայացված գնային առաջարկների հաղթողներ են ճանաչվել <<Բիո Ունիվերսալ>> ՍՊԸ-ն 5 չափաբաժիններով, ընդհանուր գումարով 460,240.1 հազ. դրամ, <<Ամասիա>> ՍՊԸ-ն 7 չափաբաժիններով, ընդհանուր գումարով 99,096.7 հազ. դրամ, <<Արմֆարմ>> ՍՊԸ-ն 1 չափաբաժնով, գումարով 11,745.3 հազ. դրամ, <<Մուլտի-Ագրո>> ԳԱԿ ՍՊԸ-ն 1 չափաբաժնով, գումարով 7,141.2 հազ. դրամ:

2015թ-ին շրջանակային համաձայնագրեր կնքած թվով 5 մասնակիցներ ներկայացրել են գնային առաջարկներ. <<Կարեն Հայրյան>> Ա/Ձ, <<Կոնցեռն-Էներգոմաշ>> ՓԲԸ-ն,

<<Արմֆարմ>> ՍՊԸ-ն, <<Ամասիա>> ՍՊԸ-ն, <<Մուլտի-Ագրո>>ԳԱԿ ՍՊԸ-ն, <<Արսանա>> ՓԲԸ-ն: Ըստ ներկայացված գնային առաջարկների հաղթողներ են ճանաչվել <<Ամասիա>> ՍՊԸ-ն 7 չափաբաժիններով, ընդհանուր գումարով 536,626.8 հազ. դրամ, <<Կարեն Հայրյան>> Ա/Ձ 4 չափաբաժիններով, ընդհանուր գումարով 10,421.7 հազ. դրամ, <<Արսանա>> ՓԲԸ-ն մեկ չափաբաժնով, գումարով 14,112.0 հազ. դրամ, <<Մուլտի-Ագրո>> ԳԱԿ ՍՊԸ-ն մեկ չափաբաժնով, գումարով 6,450.9 հազ. դրամ: ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությանը 2014-2015թթ.-ին պատվաստանյութեր և լաբորատոր նյութեր մատակարարել են ՀՀ-ում գրանցված ներքոնշյալ կազմակերպությունները՝

հազ.դրամ

Հ/Հ	Կազմակերպության անվանումը	2014թ	2015թ	Ընդամենը
1.	<< Բիո Ունիվերսալ>> ՍՊԸ	460,240.1		460,240.1
2.	<<Ամասիա>> ՍՊԸ	99,096.7	536,626.8	637,723.5
3.	<<Արմֆարմ>> ՍՊԸ	11,745.3		11,745.3
4.	<<Մուլտի-Ագրո>> ԳԱԿ ՍՊԸ	7,141.2	6,450.9	13,592.1
5.	<<Կարեն Հայրյան>> Ա/Ձ		10,421.7	10,421.7
6.	<<Արսանա>> ՓԲԸ-ն		14,112.0	14,112.0
	Ընդամենը	578,223.3	567,611.4	1,145,834.7

Այսպիսով, 2014թ-ին ձեռք բերված **578,223.3 հազ. դրամ** պատվաստանյութերի և լաբորատոր նյութերի 80%-ը՝ 460,240.1 հազ. դրամի չափով բաժին է ընկնում <<Բիո Ունիվերսալ>> ՍՊԸ-ին, 17%-ը՝ 99,096.7 հազ. դրամը <<Ամասիա>> ՍՊԸ-ին և 2015թ-ին ձեռք բերված **567,611.4 հազ. դրամ** պատվաստանյութերի և լաբորատոր նյութերի 95%-ը՝ 536,626.8 հազ. դրամի չափով բաժին է ընկել <<Ամասիա>> ՍՊԸ-ին:

2014թ-ին ձեռք բերված 578,223.3 հազ. դրամի պատվաստանյութերի ընդհանուր գնի մեջ 448,660.1 հազ. դրամը /77.6 %/, իսկ 2015թ-ին ձեռք բերված 567,661.4 հազ. դրամի պատվաստանյութերի ընդհանուր գնի մեջ 465,279.3 հազ. դրամը /82 %/ կազմում է դաբաղի պատվաստանյութը:

Վերահսկողության ընթացքում 30.11.2015թ. 2016թ-ի համար՝ <<Գյուղատնտեսական կենդանիների պատվաստում>> ծրագրով պատվաստանյութերի ձեռք բերման նպատակով կայացած մրցույթի շրջանակներում շրջանակային համաձայնագրեր կնքած թվով 3 մասնակիցներ՝ <<Ագրոխիմպրոմ>> և <<Ամասիա>> ՍՊԸ-ները, ինչպես նաև ՌԴ <<Շչոլկովոյի Բիոկոմբինատ>>-ը ներկայացրել են գնային առաջարկներ: Ըստ ներկայացված գնային առաջարկների հաղթողներ են ճանաչվել <<Ագրոխիմպրոմ>> ՍՊԸ-ն 6 չափաբաժիններով, ընդհանուր գումարով 390,999.8 հազ. դրամ, «Ամասիա» ՍՊԸ-ն 1 չափաբաժնով, գումարով 371.5 հազ. դրամ: Դաբաղի պատվաստանյութի մասով հաղթող ճանաչված <<Ագրոխիմպրոմ>> ՍՊԸ-ն գնային առաջարկ է ներկայացրել 336,523.2 հազ. դրամի չափով նախահաշվային արժեքը կազմել է 487,615.1 հազ. դրամ կամ

տնտեսումը կազմել է **151,091.9** հազ. դրամ: Հատկանշական է, որ 2014թ-ին դաբաղի պատվաստանյութի մեկ դոզան ձեռք է բերվել **216.5** դրամով, 2015թ-ին՝ **214.4** դրամ, իսկ 2016թ. <<Ագրոխիմպրոմ>> ՍՊԸ-ն հաղթել է **147.9** դրամով, այսինքն անհամեմատ ավելի ցածր գնով: Սակայն ՀՀ կառավարության 14.01.2016թ. N 12-Ն որոշման համաձայն Հայաստանի Հանրապետության գյուղատնտեսության նախարարության կարիքների համար գյուղատնտեսական կենդանիների վարակիչ հիվանդությունների դեմ պատվաստումներ կատարելու համար անհրաժեշտ կենսապատվաստուկների և ախտորոշիչ միջոցների ձեռքբերման նպատակով 2015 թվականի նոյեմբերի 19-ին հայտարարված գնման ընթացակարգը հայտարարվել է չկայացած 1-ին չափաբաժնով՝ գնման պահանջի դադարման հիմքով: Այնուհետև բանակցային ընթացակարգի միջոցով իրականացված գնման արդյունքում դաբաղի պատվաստանյութի գինը կազմել է **154.03** դրամ:

<<Գյուղատնտեսության նախարարության և <<Բիո Ունիվերսալ>> ՍՊԸ, ինչպես նաև <<Ամասիա>> ՍՊԸ-ի միջև կնքված պայմանագրերով նախատեսված պարտավորությունների կատարմանը վերաբերող հարցերը ճշտելու նպատակով <<Բիո Ունիվերսալ>> և <<Ամասիա>> ՍՊԸ-ներում իրականացվել են հանդիպակաց ստուգումներ:

<<Բիո Ունիվերսալ>> ՍՊԸ-ում իրականացված հանդիպակաց ստուգմամբ պարզվել է՝ <<Բիո Ունիվերսալ>> ՍՊԸ-ի և ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության միջև 22.01.2014թ.-ին կնքվել է գյուղատնտեսական կենդանիների վարակիչ հիվանդությունների դեմ պատվաստումներ կատարելու համար անհրաժեշտ դեղամիջոցների և ախտահանիչ-ների գնման պայմանագիր, ընդհանուր գումարով 460,240.1 հազ. դրամի:

2014թ-ին «Բիո Ունիվերսալ» ՍՊԸ-ն ՀՀ է ներմուծել 348,151.9 հազ. դրամի պարվաստանյութեր և ՀՀ-ում գրանցված կազմակերպություններից ձեռք է բերել 8,588.3 հազ. դրամի պարվաստանյութեր: «Բիո Ունիվերսալ» ՍՊԸ-ն ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության հետ կնքված համաձայնագրի շրջանակներում պարվաստանյութերը և լաբորատոր նյութերը հանձնել է 460,240.1 հազ. դրամով, այդ թվում ԱԱՀ 76,722.0 հազ. դրամ:

<<Ամասիա>> ՍՊԸ-ում իրականացված հանդիպակաց ստուգման վերաբերյալ.

ՀՀ վերահսկիչ պալատի նախագահի 2015 թվականի սեպտեմբերի թիվ 23 հրամանի համաձայն «Ամասիա» ՍՊԸ-ի մոտ ՀՀ վերահսկիչ պալատին վերապահված իրավասության սահմաններում ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության և <<Ամասիա>> ՍՊԸ-ի միջև կնքված պայմանագրով նախատեսված պարտավորությունների կատարմանը վերաբերող հարցերը ճշտելու նպատակով պետք է իրականացվեր հանդիպակաց ստուգում: Վերահսկողություն իրականացնող հանձնաժողովի կողմից վերը նշված հանդիպակաց ստուգման հրամանի շրջանակներում «Ամասիա» ՍՊԸ-ից պահանջվել է տեղեկատվություն:

«Ամասիա» ՍՊԸ-ն խախտելով «Վերահսկիչ պալատի մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածի մաս 2-ի բ) և գ) կետերով և նույն հոդվածի մաս 3-ով սահմանված պահանջները,

չտրամադրեց վերը նշված փաստաթղթերն ամբողջությամբ, որի արդյունքում կազմվեց խոչընդոտման արձանագրություն:

4. Որակ

2014-2015թթ. ընթացքում ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության կողմից ձեռք բերված պատվաստանյութերի որակի ստուգում չի կատարվել /ՀՀ-ում բացակայում են որակի ստուգման համապատասխան լաբորատորիաները/: Նշված փաստը մտահոգիչ է և իր մեջ պարունակում է ռիսկեր:

Պատվաստանյութերի պահպանման վերաբերյալ

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությունը 2014-2015թթ.-ին ձեռք բերված պատվաստանյութերը /բացառությամբ 2014թ-ին ձեռք բերված դաբաղի պատվաստանյութից/ պահպանել է <<Հանրապետական անասնաբուժական և բուսասանիտարիայի լաբորատոր ծառայությունների կենտրոն>> ՊՈԱԿ-ի սառնարաններում, իսկ 2014թ.-ին ձեռք բերված դաբաղի պատվաստանյութը ի պահ է հանձնել և պահպանել է Արարատի մարզի Բերքանուշ համայնքի բնակչին պատկանող սառնարանում:

Ձեռք բերված պատվաստանյութերի տեխնիկական բնութագրերում առկա են դրանց պահպանման և տեղափոխման պայմանները:

Այսպիսով, պատվաստանյութերի պահպանման ժամկետները տարբեր են և երկարաժամկետ պահպանության համար անհրաժեշտ են առանձնահատուկ պայմաններ:

2015թ-ին ձեռքբերված պատվաստանյութերը ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարի 23.01.2015թ-ի և 30.03.2015թ-ի հրամանների համաձայն տեղափոխվել են ՀՀ մարզեր և հանձնվել են համայնքային անասնաբույժներին: Պետք է նշել, որ ձեռքբերված պատվաստանյութերը մինչև 01.07.2015թ-ը ամբողջությամբ արդեն տեղափոխված են եղել ՀՀ մարզեր: Հակահամաճարակային միջոցառումները նախատեսվածի համաձայն պետք է ավարտվեն դեկտեմբեր ամսին:

Համայնքներում կատարվել է ուսումնասիրություն՝ անասնաբույժների մոտ առկա պատվաստանյութերի մնացորդների պահպանության պայմանների ճշտման նպատակով: Արդյունքում պարզվեց, որ ՀՀ մարզերին հանձնված սառնարանների, թերմոսների և թերմոճամպրուկների մասով <<Անասնաբուժասանիտարիայի, սննդամթերքի անվտանգության և բուսասանիտարիայի ոլորտի ծառայությունների կենտրոն>> ՊՈԱԿ-ի կողմից 2015թ.-ի մայիս ամսին կատարված գույքագրումների հիման վրա պատկերը հետևյալն է.

ՀՀ 10 մարզերի համայնքներին տրամադրված սառնարաններից միայն 560 սառնարանները և 59 թերմոճամպրուկներն են աշխատող, այն դեպքում երբ ՀՀ-ում առկա են 1022 անասնաբուժական տեղամասեր, որոնք սպասարկվում են միջինը 603 անասնաբույժի կողմից: Ուստի միջին հաշվով 462 անասնաբուժական տեղամասեր /1022-560/ ապահովված չեն աշխատող սառնարաններով և 43 անասնաբույժներ /603-

560/ ընդհանրապես ապահովված չեն սառնարաններով: Կատարված ուսումնասիրություններով պարզվել է, որ որոշ համայնքներում պատվաստանյութերը պահպանվում են նկուղներում, օրինակ՝ Շիրակի մարզի Արևիկ համայնքում /դաբաղի պատվաստանյութի պահպանության և տեղափոխման համար անհրաժեշտ է +4-+8 ջերմաստիճան, սակայն ստուգման պահին տվյալ նկուղում օդի ջերմաստիճանը +19.7 աստիճան էր/: Նմանօրինակ երևույթ է արձանագրվել նաև Կոտայքի մարզի Լեռնանիստ համայնքում՝ պատվաստանյութերը պահպանվում էին նկուղում: Որոշ համայնքներում սառնարաններ չունենալու պատճառով պատվաստանյութերը պահպանվում են անձնական օգտագործման՝ սննդամթերքների պահպանության համար նախատեսված սառնարաններում: Հետևաբար համայնքներում պատվաստանյութերի պահպանությամբ վտանգվում են պատվաստանյութի որակական հատկանիշները:

Այսպիսով, պատվաստանյութերի տեղափոխման և պահպանման համար անհրաժեշտ ջերմաստիճանային պայմանները տարբեր են, հետևաբար դրանց երկարաժամկետ պահպանության համար անհրաժեշտ են առանձնահատուկ սառնարանային պայմաններ: ՀՀ-ում առկա են անասնաբուժական տեղամասեր, որոնք ապահովված չեն աշխարհող սառնարաններով, որոշ համայնքներում պատվաստանյութերը անասնաբույժների կողմից պահպանվում են նկուղներում կամ անձնական օգտագործման՝ սննդամթերքների պահպանության համար նախատեսված սառնարաններում: Հետևաբար համայնքներում պատվաստանյութերի պահպանման պայմանների ոչ լիարժեք ապահովման պատճառով վրանգվում են պատվաստանյութերի որակական հատկանիշները:

5. Հակահամաճարակային միջոցառումների կազմակերպումը

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարի 01.12.2008թ-ի թիվ 242-Ա հրամանի համաձայն <<Գյուղատնտեսական կենդանիների պատվաստում>> ծրագրի շրջանակներում 2014-2015թթ-ին իրականացվել է պայմանական անասնազվխաքանակի պատվաստումների և ախտորոշումների աշխատանքներ՝ միավորի գնի հաշվարկմամբ: 2014թ-ին մեկ պայմանական անասնազվխաքանակի պատվաստումների կամ ախտորոշումների միջոցառումների համար համայնքները սպասարկող անասնաբույժներին վճարել են 70-130 դրամ և 2015թ-ին՝ 88.8-140 դրամ՝ կախված համայնքների հեռավորությունից և համայնքներում առկա անասնազվխաքանակի թվաքանակից: Անհրաժեշտ է նշել, որ որոշ անասնաբույժներ սպասարկում են մեկից ավելի համայնքներ:

2014-2015թթ-ին հակաանասնահամաճարակային կանխարգելիչ միջոցառումներն իրականացվել են <<Անասնաբուժասանիտարիայի, սննդամթերքի անվտանգության և բուսասանիտարիայի ոլորտի ծառայությունների կենտրոն>> ՊՈԱԿ-ին /այսուհետև ՊՈԱԿ/ պայմանագրերով տրամադրված դրամաշնորհների միջոցով:

Վերը նշված դրամաշնորհներից բացի, ՊՈԱԿ-ի պահպանման ծախսերի համար ՀՀ պետական բյուջեից 2014թ.-ին նախատեսվել և հատկացվել է 128,368.9 հազ. դրամ,

իսկ 2015թ.-ին նախատեսվել է 134,112.3 հազ. դրամ :

Ըստ հաստատված հաստիքացուցակի ՊՈԱԿ-ի հաստիքային միավորների թիվը 2014թ.-ին կազմել է 73 հաստիք, 90,248.0 հազ. դրամ տարեկան աշխատավարձի ֆոնդով: Վառելիքի և այլ ծախսերի համար հատկացվել է 26,490.0 հազ. դրամ:

2015թ.-ին հաստատված հաստիքացուցակով ՊՈԱԿ-ում առկա են 73 հաստիքային միավորներ, 100,074.6 հազ. դրամ տարեկան աշխատավարձի ֆոնդով: Վառելիքի և այլ ծախսերի համար նախատեսվել է 26,900.0 հազ. դրամ:

<<Գյուղատնտեսական կենդանիների պատվաստում>> ծրագրով << գյուղատնտեսության նախարարության և ՊՈԱԿ-ի միջև 2014թ.-ին կնքված պայմանագրի ընդհանուր գումարը կազմել է 542,519.0 հազ. դրամ և 2015թ.-ին՝ 594,603.4 հազ. դրամ: Պայմանագրերով նախատեսվել է 2014թ.-ին իրականացնել 9,383.799 միջոցառում և 2015թ.-ին՝ 8,601.784 միջոցառում: Նշված միջոցառումներն իրականացվել է Երևան ու Գյումրի քաղաքների և << 10 մարզերի 38 տարածաշրջանները սպասարկող միջինը 603 անասնաբույժ մասնագետների միջոցով: 2014թ.-ին նախատեսված 9,383.799 միջոցառումից իրականացվել է 9,061.514 միջոցառում: Նախատեսված միջոցառումներից՝ մանր եղջերավոր կենդանիների բրուցելյոզ հիվանդության ախտորոշման նպատակով 470300 միջոցառում չի իրականացվել, չի իրականացվել նաև խոշոր եղջերավոր կենդանիների լեպտոսպիրոզի նկատմամբ պատվաստումը՝ 23900 միջոցառում, որը պայմանավորված է << գյուղատնտեսության նախարարության՝ կրկնակի միջոցառման իրականացման ոչ նպատակայնության վերաբերյալ առաջարկությամբ, փոխարենը մյուս հիվանդությունների նկատմամբ ավելին են իրականացվել 171915 միջոցառում:

Ընտրանքային կարգով ուսումնասիրություններ են իրականացվել Շիրակի, Արագածոտնի և Կոտայքի մարզերում՝ պետության կողմից անվճար տրամադրված պատվաստանյութով համայնքների անասնաբույժների կողմից հակահամաճարակային միջոցառումների իրականացման արժանահավատության փաստը տեղում արձանագրելու նպատակով: Պետք է նշել, որ ուսումնասիրությամբ ընդգրկվել է 01.01.2015թ.-ից մինչ 01.07.2015թ.-ը ընկած ժամանակահատվածը:

Ուսումնասիրությամբ պարզվել է.

Ըստ << ազգային վիճակագրության ծառայության տվյալների Շիրակի մարզում 01.01.2015թ.-ի դրությամբ հաշվառվել է 107847 գլուխ խոշոր եղջերավոր կենդանիներ, խոզեր՝ 12870 գլուխ, մանր եղջերավոր կենդանիներ՝ 90527 գլուխ:

Շիրակի մարզում ընտրանքային կարգով ուսումնասիրություններ է իրականացվել մարզի 14 համայնքներում, թվով 218 տնտեսվարողների ունեցած կենդանիների մասով:

Ուսումնասիրված 14 համայնքների՝ 218 տնտեսվարողների անունների դիմաց համայնքների տնտեսական գրքերում 01.01.2015թ.-ի դրությամբ գրանցված էին 2335 խոշոր եղջերավոր կենդանիներ, որը միջինացված կազմում է նշված համայնքների խոշոր եղջերավոր կենդանիների 28%-ը: Ուսումնասիրության պահի դրությամբ /ըստ տնտեսվարողների կողմից իրենց կենդանիների վերաբերյալ տված գրավոր պարզաբա-

նումների/ փաստացի առկա են եղել 3260 գլուխ խոշոր եղջերավոր կենդանիներ կամ 01.01.2015թ-ի դրությամբ հաշվառված ԽԵԿ-ի գլխաքանակից 925 գլուխ ավելի: Ուսումնասիրված 14 համայնքներից 5 համայնքներում թվով 8 տնտեսավարողների 72 գլուխ ԽԵԿ-ը, 3 տնտեսավարողի 23 գլուխ ՄԵԿ-ը, 10 տնտեսավարողների 219 թև թռչունները և 9 տնտեսավարողների 21 գլուխ խոզերն ընդհանրապես տնտեսական գրքում գրանցված չէին: Այսինքն համայնքի տնտեսական գրքի տվյալները չեն համապատասխանում համայնքներում առկա անասնագլխաքանակի տվյալների հետ:

Թվով 14 համայնքների 218 տնտեսավարողներին պատկանող կենդանիների /ԽԵԿ, թռչուններ և խոզեր/ փաստացի գլխաքանակը համեմատվել է անասնաբույժների կողմից կազմած ակտերին կից ցուցակներում առկա նույն տնտեսավարողների անունների դիմաց գրանցված միջոցառումների թվի հետ և պարզվել է, որ անասնաբույժների կողմից որոշ հիվանդությունների գծով իրականացվելիք պատվաստումներն ակտերին կից ցուցակներում ավելին են ցույց տրվել, իսկ որոշ հիվանդությունների գծով պատվաստումներն ամբողջությամբ ավարտված չէին: Համայնքները սպասարկող անասնաբույժների կողմից կատարողական ակտերին կից ցուցակներում թվով 5 հիվանդությունների նկատմամբ ցույց է տրվել կատարված 12424 /9343.7 պայմանական գլխաքանակ/միջոցառում, որի համար պատվաստանյութի ծախսը կազմել է 819.3 հազ. դրամ և անասնաբույժների աշխատավարձը՝ 829.7 հազ. դրամ, ընդամենը 1,649.0 հազ. դրամ: Իրականացված 12424 միջոցառումներից 3155 /2190.1 պայմանական գլխաքանակ/ հակահամաճարակային միջոցառումները՝ ակտերին կից ցուցակներում ավելին են ցույց տրվել, որի համար ծախսվել է 167.7 հազ. դրամի պատվաստանյութեր և անասնաբույժներին որպես աշխատավարձ վճարվել է 194.5 հազ. դրամ, ընդամենը 362.2 հազ. դրամ:

Ըստ ՀՀ ազգային վիճակագրության ծառայության տվյալների՝ Արագածոտնի մարզում 01.01.2015թ-ի դրությամբ հաշվառվել է 86,706 գլուխ խոշոր եղջերավոր կենդանիներ, խոզեր՝ 10,674 գլուխ, մանր եղջերավոր կենդանիներ՝ 98271 գլուխ:

Արագածոտնի մարզում թվով 114 համայնքներից ընտրանքային կարգով ուսումնասիրություններ են իրականացվել մարզի 28 համայնքներում: Թվով 28 համայնքներում ուսումնասիրվել են 411 տնտեսավարողների ունեցած կենդանիների մասով: Ուսումնասիրվել են 01.01.2015թ-ից մինչ 01.07.2015թ-ը ընկած ժամանակահատվածում համայնքների անասնաբույժների կողմից իրականացված հակահամաճարակային միջոցառումները:

Ուսումնասիրված 28 համայնքների թվով 411 տնտեսավարողների անունների դիմաց համայնքների տնտեսական գրքերում 01.01.2015թ-ի դրությամբ գրանցված էին 23720 խոշոր եղջերավոր կենդանիներ, որը կազմում է նշված համայնքների խոշոր եղջերավոր կենդանիների 27%-ը: Ուսումնասիրության պահի դրությամբ /ըստ տնտեսավարողների կողմից իրենց կենդանիների վերաբերյալ տված գրավոր պարզաբանումների/ փաստացի առկա են եղել 6293 գլուխ խոշոր եղջերավոր կենդանիներ:

Թվով 28 համայնքների 411 տնտեսավարողներին պատկանող խոշոր եղջերավոր կենդանիների փաստացի գլխաքանակը համեմատվել է անասնաբույժների կողմից

կազմած ակտերին կից ցուցակներում առկա նույն տնտեսվարողների անունների դիմաց գրանցված միջոցառումների թվի հետև և պարզվել է, որ անասնաբույժների կողմից որոշ հիվանդությունների գծով իրականացվելիք պատվաստումները ակտերին կից ցուցակներում ավելին են ցույց տրվել, որոշ հիվանդությունների գծով պատվաստումներն ամբողջությամբ ավարտված չէին: Համայնքները սպասարկող անասնաբույժների կողմից կատարողական ակտերին կից ցուցակներում 2 հիվանդությունների նկատմամբ /դաբաղ, սիբիրախտ/ ցույց է տրվել կատարված 12275 միջոցառում, որի համար ծախսվել է 1,560.2 հազ. դրամի պատվաստանյութեր և անասնաբույժներին վճարվել է աշխատավարձ 1,090.0 հազ. դրամ, ընդամենը 2,650.2 հազ. դրամ: Իրականացված 12275 միջոցառումներից 3084 հակահամաճարակային միջոցառումները՝ ակտերին կից ցուցակներում ավելին են ցույց տրվել, որի համար ծախսվել է 442.1 հազ. դրամի պատվաստանյութեր և անասնաբույժներին որպես աշխատավարձ վճարվել է 273.9 հազ. դրամ, ընդամենը՝ 716.0 հազ. դրամ:

Կոտայքի մարզում ուսումնասիրվել են թվով երկու՝ Մայակովսկի և Լեռնանիստ համայնքները սպասարկող անասնաբույժների կողմից իրականացված հակահամաճարակային միջոցառումները 01.01.2015թ-ից մինչև 01.09.2015թ-ը ընկած ժամանակահատվածում:

Ուսումնասիրությամբ պարզվել է, որ հակահամաճարակային միջոցառումների իրականացման վերաբերյալ կազմված կատարողական ակտերին կից ցուցակները բացակայել են /հիմքը անասնաբույժի կողմից տրված պարզաբանումը/:

Հաշվի առնելով վերոգրյալը հնարավոր չէր պարզել կոնկրետ տնտեսվարողներին պատկանող կենդանիների նկատմամբ իրականացված միջոցառումների ճշտությունը: Լեռնանիստ համայնքում խշխշան պալար /էմկար/ հիվանդության նկատմամբ իրականացված հակահամաճարակային միջոցառման վերաբերյալ կազմված կատարողական ակտերին կից ցուցակները բացակայում էին, խախտվել է «Հաշվապահական հաշվառման մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 3-րդ կետի պահանջները, այն է. «Սկզբնական հաշվապահական փաստաթղթերը կազմվում են գործառնության կատարման պահին, իսկ եթե հնարավոր չէ, ապա գործառնության ավարտից անմիջապես հետո»:

Լեռնանիստ համայնքում խշխշան պալար /էմկար/ հիվանդության դեմ միջոցառումների համար կատարված 67.7 հազ. դրամի (56.1/հաշվարկված և վճարված աշխատավարձը/ + 11.6 /ծախսված պատվաստանյութի արժեքը/) ծախսերի արժանահավատությունն առկա փաստաթղթերով չի հիմնավորվում:

Մայակովսկի համայնքում միջոցառումների համար կատարված 708.8 հազ.դրամի (382,5 /հաշվարկված և վճարված աշխատավարձը/ + 326.3 /ծախսված պատվաստանյութի արժեքը/) ծախսերի արժանահավատությունն առկա փաստաթղթերով չի հիմնավորվում:

Ուսումնասիրությունների ընթացքում Կոտայքի մարզի Մայակովսկի համայնքում անասնաբույժի մոտ հայտնաբերվել են 900 մլ 450 դոզա ժամկետանց պատվաստանյութեր, որից մեկ սրվակը 2012թ-ի հունվար ամսի, իսկ մնացածը 2014թ-ի հունվար ամսի արտադրության /պատվաստանյութերի պիտանիության ժամկետները մեկ տարի է/:

Անասնաբույժի կողմից ստացված պատվաստանյութերը մինչև միջոցառումների

իրականացումը պահպանվել է սեփական նկուղում, սառնարան չունենալու պատճառով /հիմքը անասնաբույժի կողմից տրված պարզաբանումը/, հետևաբար համայնքում պատվաստանյութերի պահպանման պայմանների ոչ լիարժեք ապահովման պատճառով վտանգվում են պատվաստանյութերի որակական հատկանիշները:

<< գյուղատնտեսության նախարարության աշխատակազմի <<Լիցենզավորման կենտրոն>> գործակալությունում իրականացված դիտարկման վերաբերյալ

<<Լիցենզավորման կենտրոն>> գործակալությունը ստեղծվել է << Կառավարության 2010 թվականի դեկտեմբերի 23-ի N 1767-Ն որոշմամբ:

Գործակալության կողմից իրականացվում է հետևյալ լիցենզիաների տրամադրման աշխատանքների կազմակերպումը՝

- Անասնաբուժության բնագավառում օգտագործվող կենսապատրաստուկների արտադրության լիցենզավորումը /պետական տուրքի չափը 200.0 հազ.դրամ/
- Բույսերի պաշտպանության քիմիական և կենսաբանական միջոցների արտադրության և (կամ) վաճառքի լիցենզավորումը /պետական տուրքի չափը իրավաբանական անձանց համար 50.0 հազ.դրամ, ֆիզիկական անձանց համար 10.0 հազ.դրամ/
- Թորած ալկոհոլային խմիչքների և խմորման նյութերից էթիլային սպիրտի արտադրության լիցենզավորումը /պետական տուրքի չափը 15000.0 հազ.դրամ/
- Անասնաբուժության բնագավառում օգտագործվող պատվաստանյութերի, շիճուկների և ախտորոշիչ միջոցների պետական գրանցման հավաստագրի տրամադրումը /պետական տուրքի չափը 40.0 հազ.դրամ/:

Գործակալության աշխատավարձի տարեկան ֆոնդը 2014թ.կազմել է 8,225.0 հազ.դրամ, իսկ 2015թ. սեպտեմբերի 1-ի դրությամբ 7,346.0 հազ. դրամ:

Գործակալության կողմից մատուցած ծառայությունների դիմաց 2014թ. գանձվել է 575,145.9 հազ. դրամ գումար, իսկ 2015թ. սեպտեմբերի 1-ի դրությամբ՝ 363,364.8 հազ. դրամ գումար:

<<-ում 01.01.2014-01.09.2015թթ.-ի ընթացքում բույսերի պաշտպանության քիմիական և կենսաբանական միջոցների արտադրության և (կամ) վաճառքի լիցենզիա՝ տրվել է 36-ը, դադարեցվել է 14 լիցենզիա, թորած ալկոհոլային խմիչքների և խմորման նյութերից էթիլային սպիրտի արտադրության լիցենզիա՝ տրվել է 15-ը, դադարեցվել է 11 լիցենզիա:

Անասնաբուժության բնագավառում օգտագործվող կենսապատրաստուկների արտադրության լիցենզիա ընդհանրապես չի տրամադրվել:

<< անասնաբուժության բնագավառում օգտագործվող պատվաստանյութերի, շիճուկների և ախտորոշիչ միջոցների պետական գրանցման հավաստագիր է տրամադրվել 2014թ. ընթացքում թվով 37 հատ, իսկ 2015թ. սեպտեմբերի 1-ի դրությամբ՝ թվով 11 հատ:

Գործակալության կանոնադրությամբ նախատեսված գործառույթներից է լիցենզավորված սուբյեկտներից հաշվետվությունների ընդունումը: Սակայն ուսումնասիրության ընթացքում պարզվեց, որ լիցենզավորված անձանց համար որպես պարտադիր պահանջ հաշվետվությունների ներկայացման որևէ կարգ սահմանված չէ:

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության աշխատակազմի գյուղատնտեսական տեխնիկայի պետական տեսչությունում իրականացված դիտարկման վերաբերյալ

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության աշխատակազմի գյուղատնտեսական տեխնիկայի պետական տեսչությունը ստեղծվել է ՀՀ կառավարության 2002 թվականի N 2177-Ն որոշմամբ:

Տեսչությունը իր կանոնադրության համաձայն իրականացնում է՝ պետհամարանիշերի և տեխնիկական վկայագրերի, ինչպես նաև տրակտորների վարման իրավունքի վկայականների պատվիրում ու ձեռքբերում, գյուղատնտեսական տեխնիկայի առկա քանակի և սարքինության հաշվառում, գյուղատնտեսական տեխնիկայի տարեկան տեխնիկական զննություն, մարզերում պետական տեսուչների աշխատանքների ղեկավարում, ինչպես նաև վերահսկում է գյուղատնտեսական գործունեության բնագավառում տնտեսվարող սուբյեկտների ու քաղաքացիների կողմից ագրարային կանոնների կատարումը:

Տեսչության տարեկան աշխատավարձի ֆոնդը 2014թ. կազմել է 27,578.7 հազ.դրամ, իսկ 2015թ. սեպտեմբերի 1-ի դրությամբ՝ 23,056.9 հազ. դրամ:

Տեսչության կողմից 2014թ. մատուցած ծառայությունների դիմաց գանձվել է 7,001.0 հազ. դրամ գումար, իսկ 2015թ. սեպտեմբերի 1-ի դրությամբ՝ 4092.5 հազ. դրամ:

ՀՀ կառավարության 2009 թվականի <Ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին> N 594-Ա և ՀՀ կառավարության 2015 թվականի <Ստուգումների կազմակերպման և անցկացման ու ՀՀ կառավարության 2009 թվականի N 594-Ա որոշումն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին> N 839-Ա որոշումների համաձայն 2011 թվականից գյուղատնտեսական տեխնիկայի պետական տեսչության կողմից գյուղատնտեսության ոլորտի սուբյեկտներում ընդհանրապես ստուգումներ չեն իրականացվել: Այսինքն, ուսումնասիրության ընթացքում պարզվեց, որ տեսչությունը չի իրականացնում իր իսկ կանոնադրությամբ սահմանված հիմնական տեսչական գործառույթը՝ գյուղատնտեսական մեքենաների, տրակտորների և գործիքների տեխնիկական վիճակի ու անվտանգ շահագործման կանոնների վերահսկումը: Ավելին, տեսչության կողմից ներկայումս իրականացվող գործառույթները չեն հանդիսանում տեսչական գործառույթներ:

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության <<Սերմերի գործակալություն>> ՊՈԱԿ

«Սերմերի գործակալություն» պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունը (այսուհետ՝ ՊՈԱԿ) շահույթ ստանալու նպատակ չհետապնդող, իրավաբանական անձի

կարգավիճակ ունեցող պետական ոչ առևտրային կազմակերպություն է, որը ստեղծվել է ՀՀ կառավարության 2005թ. օգոստոսի 4-ի N 1275-Ն որոշմամբ:

ՊՈԱԿ-ում 2014թ.-ին և 2015թ. հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում չեն իրականացվել կազմակերպության կանոնադրությամբ սահմանված հետևյալ գործունեության տեսակները՝

- սելեկցիոն նվաճումների՝ կենդանիների ցեղերի փորձաքննությունների իրականացումը,
- սելեկցիոն նվաճումների գենետիկորեն ձևափոխված օրգանիզմներ հանդիսացող սելեկցիոն նվաճումների հաշվառումը, դրանց վերաբերյալ տեղեկատվական համակարգի ձևավորումը,

- ՀՀ տարածքում գյուղատնտեսական մշակաբույսերի սորտային ցանքերի ապրոբացիայի աշխատանքների իրականացումը,

- տնտեսվարող սուբյեկտների պատվերով և նրանց ֆինանսավորմամբ, գյուղատնտեսական մշակաբույսերի սերմադաշտերի ապրոբացիայի աշխատանքների կատարումը:

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության և ՊՈԱԿ-ի միջև 04.02.2014թ-ին կնքվել է «Պետության կողմից դրամաշնորհի ձևով տրամադրվող ֆինանսական աջակցության գումարների օգտագործման մասին» պայմանագիրը, որի շրջանակներում ՊՈԱԿ-ը պարտավորվել է կատարել «Սերմերի որակի ստուգման ու պետական սորտափորձարկման միջոցառումներ» ծրագիրը: ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությունը, հիմք ընդունելով ՀՀ կառավարության 2013թ-ի դեկտեմբերի 19-ի թիվ 1414-Ն որոշումը, ծրագրի իրականացման համար հատկացրել է 57,841.8 հազ.դրամ: Նույն ծրագրի իրականացման համար, ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության և «Սերմերի գործակալություն» ՊՈԱԿ-ի միջև 12.02.2015թ-ին կնքվել է պայմանագիրը և ՀՀ կառավարության 2014թ-ի դեկտեմբերի 18-ի թիվ 1515-Ն որոշման համաձայն 2015թ. ընթացքում ՊՈԱԿ-ին հատկացվելու է 58,930.6 հազ.դրամ (01.11.2015թ. դրությամբ հատկացվել է՝ 52,000.0 հազ. դրամ):

Ստուգիչ ցանքերի իրականացման և բույսերի նոր սորտերի դաշտային փորձարկումների համար ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության կողմից բյուջետային ֆինանսավորման հայտով ՊՈԱԿ-ի մեկ հատի ծախսերի սակագինը 2014-2015թթ. սահմանվել է 165.6 հազ. դրամ: Նույն գործառույթի վճարովի ծառայության համար սակագինը մեկ սորտափորձարկման համար ընդունվել է 2006թ-ին սահմանված 40.0 հազ. դրամ գինը, որը և գործում է մինչ օրս, կամ շուրջ 4 անգամ պակաս քան պետական սորտափորձարկման համար սահմանված սակագինը: ՊՈԱԿ-ի կողմից այս ուղղությամբ 2014-2015թթ. վճարովի ծառայություն չի մատուցվել:

Ընդ որում, փորձարկումներն իրականացվել են ՀՀ կառավարության 22.12.2005թ.-ի թիվ 2292-Ն որոշմամբ հաստատված «Բույսերի սորտերի տնտեսական օգտակարության պետական փորձարկումների կազմակերպման, ՀՀ-ում օգտագործման թույլտվություն ունեցող բույսերի սորտերի ցանկում դրանց գրանցման և գրանցումից հանելու» կարգի 7-րդ կետի պահանջի խախտումով՝ պետական փորձարկումներն իրականացվել են առանց ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության համապատասխան որոշումների:

Ուսումնասիրությամբ պարզվել է որ, ՀՀ կառավարության 18.08.2005թ.-ի թիվ 1344-Ն որոշմամբ հաստատված պարտադիր հավաստագրման ենթակա 10 անուն բույսերից, ՊՈԱԿ-ի կողմից հավաստագրվել է՝ 2014թ-ին ընդամենը 7 անուն մշակաբույս՝ ցորեն, գարի, պոմիդոր, վարունգ, սեխ, սոխ և ձմերուկ: 2015թ-ին ընթացքում է գտնվում վարունգի, պոմիդորի, սոխի և սեխի սերմերի հավաստագրման գործընթացը, իսկ ցորենի և գարու սերմերի հավաստագրման գործընթացն ավարտվել է: Աշխատանք չի իրականացվել 2014թ-ին մնացած 3 մշակաբույսերի՝ եգիպտացորենի, կարտոֆիլի և կաղամբի, իսկ 2015թ-ին 4 մշակաբույսերի՝ եգիպտացորենի, կարտոֆիլի, կաղամբի և ձմերուկի տեսակների հավաստագրումը կազմակերպելու և իրականացնելու ուղղությամբ: 2014թ.-ին սերմարտադրությամբ զբաղվել են թվով 130 սերմարտադրող, որոնց տրվել է թվով 204 հավաստագիր, իսկ 2015թ.-ին 74 սերմարտադրողների առ 01.11.2015թ. տրվել է թվով 254 հավաստագիր: ՊՈԱԿ-ի 2014թ-ին սերմերի լաբորատոր հետազոտություններից ստացված եկամուտները կազմել են 1,347.6 հազ. դրամ, իսկ 01.11.2015թ. դրությամբ՝ 821.7 հազ. դրամ:

Այսպիսով՝ բույսերի սորտափորձարկումներն իրականացվել են ՀՀ կառավարության 22.12.2005 թվականի N 2292-Ն որոշմամբ հաստատված «Բույսերի սորտերի տնտեսական օգտակարության պետական փորձարկումների կազմակերպման, ՀՀ-ում օգտագործման թույլտվություն ունեցող բույսերի սորտերի ցանկում դրանց գրանցման և գրանցումից հանելու» կարգի 7-րդ կետի պահանջի խախտումով՝ պետական փորձարկումներն իրականացվել են առանց ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության համապատասխան որոշումների:

ՀՀ կառավարության 09.12.2005 թվականի N 2239-Ն որոշման՝ «ՀՀ-ում սերմնադաշտերի դաշտային հետազոտություններ կատարողի (ապրոբատորի) հավաստագրման կարգը և սերմնադաշտերի դաշտային հետազոտությունների մասին հայտի ձևը հաստատելու մասին» 2-րդ կետի համաձայն, լիազոր մարմնի ղեկավարը եռամսյա ժամկետում հաստատում է «գյուղատնտեսական մշակաբույսերի սերմնադաշտերի դաշտային հետազոտությունների մասին հրահանգները», սակայն առ այսօր լիազոր պետական մարմնի ղեկավարի կողմից հաստատված որևէ հրահանգ գոյություն չունի:

Ստուգիչ ցանքերի իրականացման և բույսերի նոր սորտերի դաշտային փորձարկումների համար ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության կողմից բյուջետային ֆինանսավորման հայտով ՊՈԱԿ-ի մեկ հատի ծախսերի սակագինը 2014-2015թթ. սահմանվել է 165.6 հազ. դրամ: Նույն գործառույթի վճարովի ծառայության համար սակագինը մեկ սորտափորձարկման համար ընդունվել է 2006թ-ին սահմանված 40.0 հազ. դրամ գինը, որը գործում է մինչ օրս, կամ շուրջ 4 անգամ պակաս քան պետական սորտափորձարկման համար սահմանված սակագինը:

Ուսումնասիրությամբ պարզվել է որ, ՀՀ կառավարության 18.08.2005 թվականի N 1344-Ն որոշմամբ հաստատված պարտադիր հավաստագրման ենթակա 10 անուն բույսերից, ՊՈԱԿ-ի կողմից հավաստագրվել է՝ 2014թ-ին ընդամենը 7 անուն մշակաբույս՝ ցորեն, գարի, պոմիդոր, վարունգ, սեխ, սոխ և ձմերուկ: 2015թ-ին

ընթացքում է գտնվում վարունգի, պոմիդորի, սոխի և սեխի սերմերի հավաստագրման գործընթացը, իսկ ցորենի և գարու սերմերի հավաստագրման գործընթացն ավարտվել է: Աշխատանք չի իրականացվել 2014թ-ին մնացած 3 մշակաբույսերի՝ եգիպտացորենի, կարտոֆիլի և կաղամբի, իսկ 2015թ-ին 4 մշակաբույսերի՝ եգիպտացորենի, կարտոֆիլի, կաղամբի և ձմերուկի տեսակների հավաստագրումը կազմակերպելու և իրականացնելու ուղղությամբ:

ՀՀ-ում 2014-2015թթ. գարնանացան գարու, եգիպտացորենի, առվույտի, կորնզանի և աշնանացան ցորենի արտադրության զարգացման ծրագրեր

ՀՀ կառավարության 06.02.2014թ. N 149-Ն որոշումով հաստատվել է 2014թ. գարնանացանի համար գարու, եգիպտացորենի, առվույտի և կորնզանի արտադրության զարգացման ծրագիրը, որի համար ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությանը ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդից 2014թ. հատկացվել է 1,189.2 մլն. դրամ, որից՝

- 1) 1,169.2 մլն. դրամը՝ 2510.5տ սերմացուների ձեռքբերման համար.
- 2) 20.0 մլն դրամը՝ սերմացուների բեռնման, բեռնաթափման, մաքսային ձևակերպումների, պահեստավորման, գործուղման և ընթացիկ այլ ծախսերի համար:

2014թ. վերը նշված ՀՀ կառավարության որոշմամբ ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարին հանձնարարվել է նախատեսված գումարն առանց մրցույթի անցկացման, որպես դրամաշնորհ, տրամադրել ՊՈԱԿ-ին՝ ծրագիրն իրականացնելու համար: Սահմանվել է, որ հատկացված գումարից 1,140.7 մլն. դրամ նախահաշվային արժեքով ապրանքների ձեռքբերումն իրականացնել «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի 20-րդ հոդվածի 5-րդ մասի 2-րդ կետով սահմանված բանակցային ընթացակարգով:

Նույն որոշմամբ թույլատրվել է լիազորել ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության ՊՈԱԿ-ին՝

ա) վերը նշված որոշման համապատասխան Ռուսաստանի Դաշնությունից ձեռք բերել գարնանացան գարու՝ 1978,7տ, եգիպտացորենի՝ 23,4տ, առվույտի՝ 168,4տ և կորնզանի՝ 189,9տ սերմացու: Սակայն գարու և կորնզանի քանակների պահանջարկի փոփոխման պատճառով ներկրվել է 1906.3տ գարու և 169.9տ կորնզանի սերմացու: Փաստացի ՌԴ-ից սերմերի ներկրման համար ծախսվել է 1,104.4 մլն. դրամ, չի օգտագործվել 36.3 մլն. դրամ, որից՝ համաձայն ՀՀ կառավարության 14.08.2014թ N941-Ն որոշման, 13.0 մլն. դրամն օգտագործվել է անվճար սերմացուի տրամադրման ժամանակ, իսկ 23.3 մլն. դրամը հետ է վերադարձվել ՀՀ պետական բյուջե:

բ) «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի 20-րդ հոդվածի 5-րդ մասի 1-ին կետով սահմանված ընթացակարգով «Գյումրիի սելեկցիոն կայան» ՓԲԸ-ից գնել 150տ գարնանացան գարու էլիտային վերարտադրության սերմացու՝ 28.5 մլն. դրամ արժեքով (1կգ 190 դրամ):

Համաձայն ՀՀ կառավարության 14.08.2014թ N 911-Ն և 04.12.2014թ. N 1361-Ն որոշումների, կազմակերպվել է ՀՀ-ում ցորենի սերմնաբուծության և սերմնարտադրության

ծրագրի շահառուներից աշնանացան ցորենի էլիտային վերարտադրության սերմացուի 40տ հետ վերադարձ (2013թ-ին համաձայն ՀՀ կառավարության 01.08.2013թ. N 842-Ն որոշման տրամադրվել էր 20տ սուպեր էլիտային աշնանացան ցորենի սերմացու) և 223.79տ գնում 1տ-ի գինը 190 000դրամ, ընդհանուր արժեքը 42,522.1 հազ. դրամ: Նշված 263.79տ (40տ.+223.79տ) սերմացուն տրամադրվել է ՀՀ 9 մարզի 72 շահառուի: 2014թ-ին աշնանացանի 2013թ-ի ծրագրում ընդգրկված շահառուներից գնվել է 3126.7տ աշնանացան ցորենի առաջին վերարտադրության սերմացու 1տ 170.0 հազ. դրամով, ընդամենը՝ 531,539.0 հազ. դրամ արժեքով և 2013թ-ին տրամադրված 543.1տ աշնանացան ցորենի էլիտային վերարտադրության սերմացուի հետ վերադարձ 1086.2տ առաջին վերարտադրության աշնանացան ցորենի սերմացու: Ընդամենը 4212.9տ (3126.7+1086.2) տրամադրվել է ՀՀ բոլոր մարզերին համաձայն իրենց կողմից ներկայացված հայտերի: 2014թ. աշնանացան ցորենի սերմացուի համար ծախսվել է՝ 574,061.0 հազ. դրամ: Նշված ծրագիրն իրականացնելու համար ՊՈԱԿ-ի կողմից ծախսվել է՝ 15,199.9հազ. դրամ (տրանսպորտային, վառելիքի, բանվորների աշխատավարձի և գործուղման ծախսեր): Ընդամենը 2014թ. սերմերի ձեռք բերման համար ծախսվել է՝ 589,260.9 հազ. դրամ, որից 550,000.0 հազ. դրամը հատկացվել է ՀՀ պետական բյուջեով, իսկ 39,260.9 հազ. դրամը ՊՈԱԿ-ի նպատակային հաշվից նախատեսված 58,000.0 հազ. դրամից:

ՀՀ կառավարության 05.02.2015թ. N 93-Ն որոշմամբ ՊՈԱԿ-ի նպատակային հաշիվներից թույլատրվել է օգտագործել 667.8 մլն. դրամ, որից 654.8 մլն. դրամը՝ սերմացուների ձեռքբերման համար, իսկ 13 մլն. դրամը (փաստացի ծախսվել է 8,162.9 հազ. դրամ)՝ ծրագրի իրականացման համար (բեռնաթափում-բարձում բեռնափոխադրում և այլ ծախսեր) և նախատեսվել է գարնանն արտերկրից ներմուծել 1013.8տ գարնանացան գարու առաջին վերարտադրության, 5.3տ եգիպտացորենի, 59.2տ առվույտի և 247.8տ կորնգանի սերմացուներ, իսկ «Գյումրիի սելեկցիոն կայան» ՓԲԸ-ից գնել 120տ էլիտային վերարտադրության գարնանացան գարու սերմացու (1կգ 180 դրամ):

ՀՀ կառավարության 31.08.2015թվականի N1001-Ն որոշմամբ նախատեսվել է ՊՈԱԿ-ի նպատակային հաշիվներում առկա ֆինանսական միջոցների հաշվին, մարզպետարաններից նախապես ներկայացված վճարունակ պահանջարկի հիման վրա ձեռք բերել 3875տ աշնանացան ցորենի առաջին վերարտադրության սերմացու, այդ թվում՝ ՀՀ-ում 2014թ. ցորենի սերմնաբուծության և սերմնարտադրության զարգացման ծրագրում ընդգրկված շահառուներից և «Գյումրիի սելեկցիոն կայան» ՓԲԸ-ից՝ 1838.4տ, (1տ 170.0 հազ. դրամ), ՌԴ-ից՝ 1509տ (1տ 302 085 դրամ) առաջին վերարտադրության աշնանացան ցորենի սերմացու, ինչպես նաև որոշման 2-րդ կետի 3-րդ ենթակետով նախատեսվել է 2014թ-ի ծրագրի շրջանակներում 72 շահառուի տրամադրված 263,8տ աշնանացան ցորենի էլիտային վերարտադրության սերմացուի դիմաց 2015թ.-ին հետ վերադարձ 1:2 փոխհարաբերությամբ 527,6տ առաջին վերարտադրության աշնանացան ցորենի սերմացու: Նույն որոշման 2-րդ կետի 5-րդ ենթակետով նախատեսվել է նաև 40տ (1տ 592 182,5դրամ)՝ սուպեր էլիտային վերարտադրության սերմացուի ձեռք բերում:

Սերմացուների ներկրման և բաշխման ընթացքում ՀՀ մարզերից ստացվել է լրացուցիչ պահանջարկ 405 տոննայի չափով և ՀՀ կառավարության 22.10.2015թ. N 1226-Ն որոշումով կատարվել է ՀՀ կառավարության 31.08.2015թ. N 1001-Ն որոշման մեջ փոփոխություն, որի համաձայն ընդամենը տրամադրվել է 4257,6տ նախկին 3875տ-ի փոխարեն: Թվով 4 շահառուներ չեն կատարել հետ վերադարձի պարտավորությունները և ՊՈԱԿ-ին չի վերադարձվել 22,4տ աշնանացան ցորենի առաջին վերարտադրության սերմացու:

Ծրագրի իրականացման համար ծախսվել է ընդհանուր 871,014.6հազ. դրամ, որից 479,533.6 հազ.դրամը ՌԴ-ից ներկրված սերմացուների արժեքն է, 381,381.4հազ. դրամը տեղական սերմարտադրողներից կատարված գնման արժեքն է և 10,099.6հազ. դրամը ՊՈԱԿ-ի կատարած ծախսերն են:

ՌԴ-ից ներկրված՝ 1509տ, 2015թ.-ին 1:2 փոխհարաբերությամբ հետ վերադարձված՝ 505.18տ և ծրագրում ընդգրկված սերմարտադրողներից գնված՝ 2243.42տ. աշնանացան ցորենի առաջին վերարտադրության սերմացուները, ընդամենը՝ 4257.6տ քանակով համաձայն ՀՀ մարզերից ստացված հայտերի, առ 08.10.2015 թ. ամբողջությամբ բաշխվել են 2016 թվականին 1 կգ-ի դիմաց 160 դրամ վճարելու պայմանով: ՀՀ մարզպետարանների և ՊՈԱԿ-ի միջև 28.10.2015թ. կնքվել են սերմերի տրամադրման վերաբերյալ պայմանագրեր: 40տ աշնանացան ցորենի սուպեր էլիտային վերարտադրության սերմացուն համաձայն ՀՀ կառավարության 31.08.2015թ. N 1001-Ն որոշման տրամադրվել է ՀՀ 4 մարզի թվով 14 շահառուի, որոնք 2016 թվականին մեկը երկուսին փոխհարաբերությամբ պետք է վերադարձնեն 80տ աշնանացան ցորենի էլիտային վերարտադրության սերմացու:

Այսպիսով՝ ՀՀ-ում 2014-2015թթ. գարնանացան գարու, եգիպտացորենի, առվույտի, կորնգանի և աշնանացան ցորենի արտադրության զարգացման ծրագրերի իրականացման նպատակով ՊՈԱԿ-ի և ՀՀ մարզպետարանների միջև կնքվել են սերմացուների տրամադրման և դրանց դիմաց վճարման փոխառության պայմանագրեր: Ծրագրերի վրա ընդհանուր առմամբ ծախսվել է 3,293,899.7 հազ. դրամ, որից՝ 1,715,824.2 հազ. դրամը ՀՀ պետական բյուջեից է, իսկ 1,578,075.5 հազ. դրամը ՊՈԱԿ-ի նպատակային հաշիվների գումարներից:

Պետության սուբսիդավորման չափը ըստ ՀՀ կառավարության 06.02.2014թ. N 149-Ն, 14.08.2014թ. N 941-Ն և N 911-Ն, 04.12.2014թ. N 1361-Ն, 05.02.2015թ. N 93-Ն, 31.08.2015թ. N 1001-Ն և 22.10.2015թ. N 1226-Ն որոշումների կազմել է.

2014թ.(գարնանացանի ծրագիր)-սուբսիդիան անվճար հատկացվածի հետ միասին կազմել է՝ 212,096.4 հազ. դրամ + 704,344.0 հազ. դրամ = 916,440.4 հազ. դրամ

2014թ.(աշնանացանի ծրագիր) – 3126.7տ*10.0 հազ.դրամ=31,267.0հազ. դրամ

2015թ. (գարնանացանի ծրագիր) – 325,019.2 հազ. դրամ

2015թ. (աշնանացանի ծրագիր) – 241,892.3 հազ. դրամ

Ընդամենը՝ 1,514,618.9 հազ. դրամ:

ԳԻՆ

ՊՈԱԿ-ը 2014-2015թթ. գնման հրավեր է ուղարկել 18 ընկերությունների, սակայն գնային առաջարկ է ստացել 2014թ.՝ 5, իսկ 2015թ.՝ 4 ընկերություններից:

Մրցույթի հանձնաժողովը որոշել է որպես ընտրված մասնակից ճանաչել «Դանսկոյ Ագրոխիմ Ֆենտր» կազմակերպությանը և 2014թ.-ի համար 07.02.2014թ.-ին ու 2015թ.-ի համար 09.02.2015թ.-ին կնքվել է պայմանագրեր:

Գնված սերմացուի մեկ կիլոգրամը 2014-2015թթ. հողօգտագործողների պետական աջակցություն ցուցաբերելու նպատակով հատկացվել է պետության կողմից ձեռք բերված արժեքից ավելի ցածր գներով, որը ներկայացված է աղյուսակում.

Սերմացուի տեսակը	1կգ ձեռք բերման գինը 2014թ.	1կգ ձեռք բերման գինը 2015թ.	Հողօգտագործողին հատկացված ան գինը	դրամ	
				Պետության կողմից սուբսիդավորումը 2014թ.	Պետության կողմից սուբսիդավորումը 2015թ.
Գարնանացան գարի	299.6	324.6	130.0	169.6	194.6
Եգիպտացորեն	575.7	932.5	350.0	225.7	582.5
Առվույտ	2,350.0	2,695.0	1,500.0	850.0	1,195.0
Կորնգան	730.2	562.9	370.0	360.2	192.9
Գարնանացան գարի/Գյումրի/	190.0	180.0	130.0	60.0	50.0

Այսպիսով՝ ՀՀ-ում 2014-2015թթ. գարնանացան գարու, եգիպտացորենի, առվույտի, կորնգանի և աշնանացան ցորենի արտադրության զարգացման ծրագրերի իրականացման համար հայտարարված մրցույթներում հաղթող է ճանաչվել «Դանսկոյ Ագրոխիմ Ֆենտր» կազմակերպությունը, որի հետ և կնքվել են սերմացուների մատակարարման պայմանագրեր:

2014թ. գարնանացան գարու, եգիպտացորենի, առվույտի և կորնգանի ներմուծման նպատակով «Դանսկոյ Ագրոխիմ Ֆենտր» կազմակերպության հետ 07.02.2014 թ. կնքվել է պայմանագիրը և 28.03.2014 թ. լրացուցիչ համաձայնագիրը, որով ներկրման վերջնաժամկետը նախատեսվել է 2014թ. ապրիլի 15-ը:

2015թ. գարնանացան գարու, եգիպտացորենի, առվույտի և կորնգանի ներմուծման նպատակով «Դանսկոյ Ագրոխիմ Ֆենտր» կազմակերպության հետ 09.02.2015թ. կնքվել է պայմանագիրը, որով ներկրման վերջնաժամկետը նախատեսվել է 2015թ. մարտի 20-ը:

2015թ. աշնանացան ցորենի սուպերէլիտային և առաջին վերարտադրության սերմացուների ներմուծման նպատակով «Դանսկոյ Ագրոխիմ Ֆենտր» կազմակերպության հետ 24.07.2015 թ. կնքվել է պայմանագիրը և 28.08.2015թ. համաձայնագիրը, որով ներկրման վերջնաժամկետը նախատեսվել է 2015թ. սեպտեմբերի 10-ը:

ՈՐԱԿ

ՊՈԱԿ-ի սերմերի որակի ստուգման լաբորատորիայի կողմից, ըստ ներկրված խմբաքանակների անցկացվել է սերմերի որակի փորձարկում, որի վերաբերյալ տրվել է սերմացուի ծլունականությանը և կենսունակությանը պետական ստանդարտին համապատասխանության վերաբերյալ եզրակացություն: Վերահսկիչ պալատի կողմից իրականացված վերահսկողության շրջանակներում ՀՀ Շիրակի և Արագածոտնի մարզերի համայնքներում կատարված ուսումնասիրության արդյունքում պարզվել է, որ կատարված ցանքերի ծլարձակման և թփակալման հետ կապված խնդիրներ չեն եղել, սակայն եղանակային պայմաններից ելնելով, որոշ համայնքներում մշակաբույսի բերքատվության տարբեր ցուցանիշներ են արձանագրվել:

ՀԱՍՑԵԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ կառավարության 06.02.2014թ. N 149-Ն որոշման 20-րդ կետով նախատեսվել է, որ Հայաստանի Հանրապետության մարզպետարանները ծրագրի հաստատումից հետո 10-օրյա ժամկետում ըստ համայնքների ամփոփեն 2014թ. գարնանացանի համար հողօգտագործողների կողմից նախապես վճարում կատարելու պայմանով ներկայացված պահանջների հիման վրա համայնքների ղեկավարների կողմից մարզպետարան ներկայացված անհրաժեշտ սերմացուի վճարունակ պահանջարկները, հաստատեն և ներկայացնեն Հայաստանի Հանրապետության գյուղատնտեսության նախարարություն: ՀՀ մարզերի համար 2014թ. նախատեսված և պահանջված գարնանացան գարու, եգիպտացորենի, առվույտի և կորնգանի սերմացուների քանակությունները (համաձայն ՀՀ մարզպետարանների կողմից ներկայացված վերջնական վճարունակ պահանջարկի) ՌԴ-ից ամբողջությամբ ներկրվել են: 2014թ. ներկրված սերմացուների մի մասը չի իրացվել, որի արդյունքում ՀՀ կառավարության 14.08.2014թ. N 941-Ն որոշումով, վճարունակ պահանջարկի բացակայության պատճառով, չիրացված գարնանացան գարու՝ 1239.2տ, եգիպտացորենի՝ 18.8տ, առվույտի՝ 126.9տ և կորնգանի՝ 44.5տ սերմացուները անվճար հատկացվել են ՀՀ մարզերին իրենց կողմից ներկայացված պահանջարկ-հայտերի քանակներին համապատասխան, որը ներկայացված է աղյուսակում:

Մարզը	Գարնանացան գարի			Եգիպտացորեն			Առվույտ			Կորնգան		
	Նախատեսվել է 06.02.2014թ. N 149-Ն որոշմամբ	Փաստացի վաճառվել է	Անվճար տրամադրվել է 14.08.2014թ. N 941-Ն որոշմամբ	Նախատեսվել է 06.02.2014թ. N 149-Ն որոշմամբ	Փաստացի վաճառվել է	Անվճար տրամադրվել է 14.08.2014թ. N 941-Ն որոշմամբ	Նախատեսվել է 06.02.2014թ. N 149-Ն որոշմամբ	Փաստացի վաճառվել է	Անվճար տրամադրվել է 14.08.2014թ. N 941-Ն որոշմամբ	Նախատեսվել է 06.02.2014թ. N 149-Ն որոշմամբ	Փաստացի վաճառվել է	Անվճար տրամադրվել է 14.08.2014թ. N 941-Ն որոշմամբ
Արագածոտն	350	44,7	305,3	0	0	0	32	6,8	25,2	66,5	60,0	6,5
Արարատ	33,8	30	3,8	3,5	0,5	3	16,1	3,9	12,2	0	0	0
Արմավիր	23	23	0	0,6	0,25	0,35	6,9	6,9	0	0	0	0
Գեղարքունիք	515,9	290,7	225,2	0	0	0	33,7	2,9	30,8	43,8	9,7	34,1
Լոռի	100	45,3	54,7	4,2	2,5	1,7	11,5	5,2	6,3	13,5	9,5	3,9
Կոտայք	77,6	68,9	8,8	0	0	0	2	1,3	0,7	0,5	0,5	0
Շիրակ	632,7	62,9	569,8	13,2	1,0	12,2	57,0	7,2	49,8	45,7	45,7	0
Սյունիք	200	200	0	0,9	0,2	0,7	6	6	0	0	0	0
Վայոց Ձոր	65,5	28,5	37	0,03	0	0,03	1,1	0,47	0,63	0	0	0
Տավուշ	50	15,6	34,4	1	0,18	0,82	2	0,77	1,23	0	0	0
Ընդամենը	2048,6	809,5	1239,1	23,4	4,6	18,8	168,4	41,5	126,9	169,9	125,4	44,5

2015թ. գարու, եգիպտացորենի և կորնգանի սերմացուներն ամբողջությամբ բաշխվել են, իսկ ՀՀ Գեղարքունիքի և Արմավիրի մարզերից ստացված պահանջագրով ներկայացված հայտերից 32.3 տոննա առվույտի սերմացու չի իրացվել: «Սերմերի գործակալություն» ՊՈԱԿ-ը, ներկրման ընթացքում մարզերի պահանջարկի փոփոխության հետ կապված, կատարել է վերաբաշխում, որը ներկայացված է աղյուսակում:

Մարզը	Գարնանացան գարի/տոննա/		Եգիպտացորեն/ տոննա/		Առվույտ/տոննա/			Կորնզան/տոննա/	
	Նախատեսվել է 05.02.2015 թ. N 93-Ն որոշմամբ	Փաստացի վաճառվել է	Նախատեսվել է 05.02.2015 թ. N 93-Ն որոշմամբ	Փաստացի վաճառվել է	Նախատեսվել է 05.02.2015 թ. N 93-Ն որոշմամբ	Փաստացի վաճառվել է	Չիրացված քանակը	Նախատեսվել է 05.02.2015 թ. N 93-Ն որոշմամբ	Փաստացի վաճառվել է
Արագածոտն	100,0	175,0	0,5	0,5	5,0	5,0		30,0	43,225
Արարատ		14,35		0,25		0,037			
Արմավիր	60,0	50,655			15,6	3,307	12,256		
Գեղարքունիք	385,6	194,4			21,22	1,22	20,0	61,1	40,0
Լոռի	100,0	80,0	4,3	4,05	5,7	5,7		17,1	17,1
Կոտայք	50,0	60,0	0,15	0,15	1,67	1,67		37,0	37,0
Շիրակ	100,0	190,0			1,0	1,0		50,0	64,9
Սյունիք	250,0	250,0			2	2		40,0	40,0
Վայոց Ձոր	77,1	87,1	0,325	0,325	2,65	2,65		9,4	5,6
Տավուշ	10,0	17,5			4,0	4,0			
«Սերմերի գործակալ.» ՊՈԱԿ	1,1	1,1			0,4	0,4		3,225	
Ագրարային համայնքային		12,895							
«Տեխ.մշակաբույսերի փորձ. կայան» ՊՓԲԸ		0,8							
Ընդամենը	1133,8	1133,8	5,3	5,3	59,2	26,9	32,3	247,8	247,8

2014թ.-ին գարնանացանի համար արտերկրից ներկրված և տեղական սերմարտադրողներից գնված և հատկացված սերմացուների դիմաց, 19.11.2015թ. դրությամբ շահառուների կողմից գումարը ամբողջությամբ վճարվել է, իսկ 2015թ.-ին ներկրված և հատկացված սերմացուի դիմաց վճարման ենթակա գումարը կազմում է՝ 2,621.8 հազ. դրամ: 2015թ. տրամադրված առաջին վերարտադրության աշնանացան ցորենի սերմացուի դիմաց վճարումները (1կգ 160 դրամով) սահմանված կարգով պետք է կատարվի մինչև 01.11.2016թ.:

Այսպիսով՝ 2014թ. արտերկրից և տեղական սերմարտադրողներից գնվել է ընդհանուր 1,132,908.4հազ. դրամի 2418.05տ գարու, առվույտի, կորնզանի և եգիպտացորենի սերմացու, վաճառվել է՝ 216,468.1հազ. դրամի 988.7տ սերմացու, որի սուբսիդավորման չափը կազմել է՝ 212,096.4հազ. դրամ: Անվճար տրամադրվել է՝ 1429.3տ սերմացու, որի արժեքը կազմել է՝ 704,344.0 հազ. դրամ: Արդյունքում պետության սուբսիդավորման չափը անվճար հատկացվածի հետ միասին կազմել է՝ 212,096.4+704,344.0=916,440.4հազ. դրամ, որը հետևանք է մարզպետարանների կողմից անհրաժեշտ քանակի ոչ ճիշտ պլանավորման: Այսինքն ծրագրի գրեթե ամբողջ բեռը՝ շուրջ 80.9%-ը ընկել է պետության վրա, իսկ 2015թ. գարնանացանի համար մարզերից առվույտի քանակի ոչ ճիշտ պահանջարկի ներկայացման հետևանքով

27.10.2015թ. դրությամբ 32.3տ առվույտի չիրացված սերմացու մնացել է ՊՈԱԿ-ում պահեստավորված վիճակում:

Վերահսկիչ պալատի կողմից առավել ռիսկային է համարվել 2014թ-ի անվճար հատկացված սերմացուների բաշխումը շահառուներին, որի գծով ընտրանքային կարգով կատարվել են ուսումնասիրություններ ՀՀ Շիրակի և Արագածոտնի մարզերում:

Քանի որ, ՀՀ կառավարության 06.02.2014թ. N 149-Ն որոշման մեջ բացակայում են հողօգտագործողներին սերմացուի բաշխման սկզբունքները, ուստի համայնքների ղեկավարների կողմից այն հատկացվել է կամայականորեն, հիմնականում համայնքի ղեկավարի միանձնյա որոշման հիման վրա, հաշվի չառնելով նույնիսկ վերը նշված որոշման 25-րդ կետով սահմանված մեկ հեկտար ցանքի համար սերմացուի չափաքանակները. այն է՝ «մեկ հեկտարի ցանքի համար սերմացուի հատկացումն իրականացվում է հետևյալ չափաքանակներով՝ գարնանացան գարի 200կգ, եգիպտացորեն 25կգ, առվույտ 25կգ, կորնզան 150կգ»:

Համայնքներում անվճար բաշխումից օգտված շահառուների մեջ առկա են շարքային գյուղացիներ, գյուղապետարանի աշխատակազմի և ենթակա հիմնարկների աշխատակիցներ և ղեկավարներ, ինչպես նաև ֆերմերներ: Հատկացված սերմացուի որոշ մասը չի ցանվել, որոշ դեպքերում սերմացուն շահառուներին տրամադրվել է քիչ չափաքանակներով, որի պատճառով ծրագրով ակնկալվող արդյունքը արդյունավետ չի ստացվել:

Հարկ է նշել, որ ՀՀ կառավարության 06.02.2014թ. N149-Ն որոշման ծրագրի 27 և 28 կետերի համաձայն վերը նշված սերմերի բաշխման պատասխանատվությունն ընկած է ՀՀ մարզպետարանների և համայնքների ղեկավարների վրա, այն է՝ «Սերմացուի հատկացումն ավարտելուց հետո համայնքների ղեկավարները 30-օրյա ժամկետում յուրաքանչյուր մշակաբույսի համար առանձին հաստատում և տեղեկատվությանը տիրապետելու նպատակով իրենց մոտ պահպանում են ամփոփ բաշխացուցակները՝ համաձայն սահմանված ձևի՝ մեկ օրինակ տրամադրելով մարզպետարանին: Մարզպետարաններն ամփոփում են համայնքների ներկայացրած ձևերը և Հայաստանի Հանրապետության գյուղատնտեսության նախարարություն ներկայացնում տեղեկատվություն՝ համաձայն սահմանված ձևի»:

Այսպես՝ Շիրակի մարզի 38 համայնքներին ընդհանուր անվճար հատկացվել է 569822 կգ գարու, 49807 կգ առվույտի և 12255 կգ եգիպտացորենի սերմացու: Ուսումնասիրվել է ընդհանուր 15 համայնքի կողմից բաշխումը, որոնք միասին վերցրած ստացել են 238822կգ գարու, 20412կգ առվույտի և 5100կգ եգիպտացորենի սերմացու:

Համայնքներում ընդհանուր առմամբ ուսումնասիրությունների թիրախում են եղել շահառուների միջին հաշվով 17.7%-ը: Մարզպետարանից տրամադրված բաշխացուցակների համաձայն ստացված սերմացուները բաշխվել և ցանվել են ամբողջությամբ, սակայն պարզվել է, որ ուսումնասիրված համայնքներում բաշխված սերմացուներից ընդհանուր առմամբ չի ցանվել 4698կգ գարու, 914 կգ առվույտի և 215 կգ եգիպտացորենի սերմացու, որը մոտավորապես կազմում է ստացված սերմացուների՝ գարու 9.3%-ը, առվույտի 23.3%-ը

և եգիպտացորենի 18.0%-ը, կամ բաշխացուցակներում ընդգրկված որոշ անձինք փաստացի նշված քանակների սերմացու չեն ստացել:

Վերը նշված փաստերը, ինչպես նաև այն, որ որոշ համայնքներում բաշխումը կատարվել է մանր չափաքանակներով՝ չի բխում ՀՀ կառավարության 06.02.2014թ. N149-Ն որոշման ծրագրի նպատակներից՝ 29-րդ կետի պահանջներից այն է՝ «Ծրագրի իրականացումից ակնկալվող արդյունքներն են՝

1) պետական նպատակային աջակցության մեխանիզմների կիրառմամբ հողային ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործման նախադրյալների ստեղծում.

2) ներդրումների մատչելիության միջոցով արտադրության արդյունավետության բարձրացման հնարավորությունների ստեղծում.

3) ագրոպարենային ոլորտում աշխատատեղերի պահպանում և նոր աշխատատեղերի ստեղծում.

4) երկրի ագրոպարենային համակարգի կայուն իրավիճակի ձևավորման հարցում նախադրյալների ստեղծում.

5) ցանքատարածությունների և համախառն բերքի ծավալների ավելացում, գյուղացիական տնտեսությունների եկամուտների բարձրացում, տնտեսական աճի ապահովում»:

Օրինակ՝ մարզի Անուշավան համայնքում ուսումնասիրված 55 շահառուներին հատկացվել է ընդամենը 7կգ եգիպտացորեն և բաշխվել է 7 անձի 1-ական կիլոգրամով:

Գետափ համայնքում ուսումնասիրված 75 շահառուներից մեկական շահառուներ ստացել են 10կգ և 15 կգ գարու սերմացու, առվույտի սերմացու ստացել են 2.5-ական կիլոգրամ 3, 2-ական կիլոգրամ 8 շահառուներ, իսկ մեկական շահառուներ ստացել են 1.5կգ և 0.5 կգ սերմացու: Եգիպտացորենի սերմացուն բաշխվել է ուսումնասիրված 75 շահառուներից 71-ին, 0.2կգ-ից մինչև 2.5կգ չափաքանակներով:

Փանիկ համայնքում ուսումնասիրված 101 շահառուներից առվույտի սերմացու ստացել են՝ 3-ական կիլոգրամ 4 շահառուներ, իսկ եգիպտացորենի սերմացու ստացել են՝ 3-ական կիլոգրամ 5, 2.5-ական կիլոգրամ 2, և 2-ական կիլոգրամ 3 շահառուներ:

Հաղիճ համայնքում 8 քաղաքացի, յուրաքանչյուրը ստացել է 0.5 կգ, իսկ 4 քաղաքացի՝ յուրաքանչյուրը 0.7կգ եգիպտացորենի սերմացու:

Բենյամին համայնքում եգիպտացորենի սերմացուն բաշխվել է ուսումնասիրված 24 շահառուներին 0.6կգ-ից մինչև 2.05կգ չափաքանակներով:

Վարդաքար համայնքում եգիպտացորենի սերմացուն ուսումնասիրված 30 շահառուներից 22-ին բաշխվել է 1 կգ. մինչև 2 կգ. չափաքանակներով:

Արագածոտնի մարզի 93 համայնքներին ընդհանուր անվճար հատկացվել է 323600 կգ գարու, 26570 կգ առվույտի և 6455 կգ կորնգանի սերմացու, ուսումնասիրվել է ընդհանուր 28 համայնքի կողմից բաշխումը, որոնք միասին վերցրած ստացել են 118300կգ գարու, 7852 կգ առվույտի և 1760 կգ կորնգանի սերմացու: Համայնքներում ընդհանուր առմամբ ուսումնասիրությունների թիրախում են եղել շահառուների միջին հաշվով 44.2%-ը:

Մարզպետարանից տրամադրված բաշխացուցակների համաձայն ստացված սերմացուները բաշխվել և ցանվել են ամբողջությամբ, սակայն ուսումնասիրությունների արդյունքում պարզվել է, որ համայնքներում բաշխված սերմացուներից ընդհանուր առմամբ չի ցանվել 3555 կգ գարու և 463 կգ առվույտի սերմացու, որը մոտավորապես կազմում է ստացված սերմացուների՝ գարու 6.0%-ը և առվույտի 10.7%-ը, կամ բաշխացուցակներում ընդգրկված որոշ անձինք փաստացի նշված քանակների սերմացու չեն ստացել:

ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

Ծրագրի արդյունավետության վերաբերյալ Վերահսկիչ պալատի կողմից կատարված ուսումնասիրությունների արդյունքում պարզվել է, որ մարզերի համայնքների կողմից ստացված բերքի ցուցանիշները տարբեր են, կախված բնակլիմայական պայմաններից, հողեր բերրիությունից, ցանքատարածությունների ջրովի կամ անջրդի լինելուց: Մասնավորապես՝ մարզի Թալինի տարածաշրջանի Կաքավաձոր համայնքում անվճար հատկացված 4000 կգ գարու սերմացուն ցանվել է ամբողջությամբ, սակայն համայնքի ցանքատարածությունների 80%-ը չի հնձվել/ հասկի գաճաճ լինելու պատճառով/, իսկ մնացած հնձվածի բերքատվությունը կազմել է միջինը 250 կգ/հա: Իսկ Ապարանի տարածաշրջանի Սարալանջ համայնքում շուրջ 5հա-ի վրա ցանված 1300 կգ գարնանացան գարու ցանքատարածությունների մոտ 2հա-ից ստացվել է 10 գ գարի, իսկ մնացած 3 հա քաղվել է որպես խոտհարք: Ծիլքար և Լեռնապար համայնքներում սերմացուները ցանվել են ամբողջությամբ, սերմերի ծլողունակությունը բարձր է եղել, սակայն բերքատվությունը ցածր, գարու հասկը չի հասցրել հասունանալ: Մինչդեռ համաձայն ՀՀ վիճակագրական ազգային ծառայության տվյալների 2014թ.-ին ՀՀ-ում գարու միջին բերքատվությունը կազմել է 30.1գ/հա:

Այսպիսով՝ Շիրակի մարզի համայնքներում ընդհանուր առմամբ ուսումնասիրությունների թիրախում են եղել շահառուների միջին հաշվով 17.7%-ը, որոնց տրամադրված սերմացուներից ընդհանուր առմամբ չի ցանվել 4698 կգ գարու, 914 կգ առվույտի և 215 կգ եգիպտացորենի սերմացու, որը մոտավորապես կազմում է ստացված սերմացուների՝ գարու 9.3%-ը, առվույտի 23.3%-ը և եգիպտացորենի 18.0%-ը, իսկ Արագածոտնի մարզի համայնքներում ընդհանուր առմամբ ուսումնասիրությունների թիրախում են եղել շահառուների միջին հաշվով 44.2%-ը, որոնց տրամադրված սերմացուներից ընդհանուր առմամբ չի ցանվել 3555կգ գարու և 463կգ առվույտի սերմացու, որը մոտավորապես կազմում է ստացված սերմացուների՝ գարու 6.0%-ը և առվույտի 10.7%-ը:

Սերմնարտադրության զարգացման ծրագրերով ՀՀ Շիրակի և Արագածոտնի մարզերին հատկացված սերմացուներից ստացված բերքի ցուցանիշները տարբեր են, քանի որ հատկացնելուց հաշվի չեն առնվել հողերի գոտիականությունը, որակական հատկանիշները, բնակլիմայական պայմանները:

Հաշվի առնելով վերը նշված մարզերի որոշ համայնքների կողմից բավականին քանակությամբ չցանված սերմացուների փաստը, ինչպես նաև սերմացուների

«փոշիացումը»՝ այդ թվում շատ փոքր ծավալի չափաքանակներով բաշխելու հետևանքով, ենթադրվում է, որ ՀՀ կառավարության որոշմամբ հաստատված ծրագիրը ոչ ամբողջությամբ է ծառայել իր նպատակներին, ավելին՝ ծրագրով ակնկալվող արդյունքը թերի է և ուղեկցվել է տվյալ տարում սերմերի վերարտադրողականության ծավալների նվազմամբ:

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության <<Հայանտառ>> ՊՈԱԿ-ում իրականացված դիտարկման վերաբերյալ

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության <<Հայանտառ>> պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունը /այսուհետ՝ ՊՈԱԿ/ ստեղծվել է ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարի 2002թ. հուլիսի 25-ի թիվ 1054 հրամանով, որը ապահովում է ՀՀ պետական անտառների պահպանությունը, պաշտպանությունը, վերարտադրությունը, օգտագործումը, հաշվառումը, գույքագրումը, անտառային կադաստրի վարումը, անտառների արտադրողականության և անտառային հողերի բերրիության բարձրացումը, անտառային պաշարների կայուն օգտագործումը, ինչպես նաև իրականացնում է ձեռնարկատիրական գործունեության հետևյալ տեսակները՝ բնափայտի մթերում, վերամշակում և իրացում, տնկանյութի (տնկիներ, սերմնաբուսակներ) աճեցում և իրացում, կողմնակի անտառօգտագործում (խոտհունձ, անասունների արածեցում, փեթակների և մեղվանոցների տեղադրում, վայրի պտղի, ընկույզի, սնկի, հատապտղի, դեղաբույսերի ու տեխնիկական հումքի հավաքում) և դրա արդյունքում մթերված կենսապաշարների վերամշակում և իրացում, գյուղատնտեսական հողատեսքերում գյուղատնտեսական մթերքի արտադրություն, վերամշակում և իրացում, հանգստի և զբոսաշրջության հետ կապված սպասարկման ծառայությունների մատուցում, խորհրդատվության և տեղեկատվության տրամադրում: Համաձայն ՊՈԱԿ-ի տրամադրած տեղեկատվության իր ենթակայության տակ գտնվող անտառային հողերի (344.2 հազ. հա, որից անտառածածկ՝ 277,1 հազ. հա) կառավարումն իրականացվում է Կենտրոնական ապարատի (բաղկացած է 10 բաժիններից) և 19 «Անտառտնտեսություն» մասնաճյուղերի միջոցով: Այդ մասնաճյուղերը գտնվում են Լոռու մարզում (7), Տավուշի մարզում (4), Սյունիքի մարզում (3) եւ Կոտայքի, Շիրակի, Վայոց ձորի, Գեղարքունիքի ու Արագածոտնի մարզերում (մեկական):

Ըստ ՊՈԱԿ-ի հաստիքացուցակի ընկերությունը ունի 993 աշխատակից, որից 98-ը հանդիսանում են կենտրոնական ապարատի աշխատող: Համաձայն ՊՈԱԿ-ի ներկայացրած տեղեկատվության 2014 թվականի տարեսկզբի դրամական միջոցների ազատ մնացորդը կազմել է 79,755.0 հազ. դրամ, եկամուտները կազմել են՝ 1,607,395.0 հազ. դրամ, որից 971,822.3 հազ. դրամը պետական բյուջեից, իսկ 635,572.7 հազ. դրամը հանդիսանում են սեփական եկամուտները: 2015 թվականի տարեսկզբի ազատ մնացորդը կազմել է 56,083.0 հազ. դրամ, եկամուտները կազմել են՝ 1,163,401.5 հազ. դրամ, որից

836,207.0 հազ. դրամը պետական բյուջեից, իսկ 327,194.5 հազ. դրամը հանդիսանում են կազմակերպության սեփական եկամուտները:

Համաձայն ՊՈԱԿ-ի ներկայացված տեղեկատվության 2014թ. ընդհանուր առմամբ հիմնվել է 48 հա անտառտարածք, որից 15հա <<Արծվաբերդի>>, 10հա <<Գյումրու>>, 10հա <<Ճամբարակի>> և 13հա <<Գուգարքի>> անտառտնտեսության մասնաճյուղերում: 2015թ. ընթացքում հիմնվել է 24,2 հա անտառտարածք, որից 11,8 հա <<Գուգարքի>> անտառտնտեսության <<Վանաձորի>> անտառպետությունում, իսկ 12,4 հա նույն անտառտնտեսության <<Սպիտակի>> անտառպետությունում:

01.01.2015թ. դրությամբ <<Հայանտառ>> ՊՈԱԿ ղեքիտորական պարտքը կազմում է 14,691.6 հազ. դրամ, այդ թվում 14,644.6 հազ. դրամը փայտանյութի վաճառքից, իսկ 46.9 հազ. դրամը ծառայությունների մատուցումից:

2014թ.-ին ՀՀ պետական բյուջեից ՊՈԱԿ-ին հատկացված գումարը կազմում է 971,822.3 հազ. դրամ, 2015թ.-ին՝ 836,207.0 հազ. դրամ, որն ամբողջությամբ ծախսվել է աշխատավարձ հոդվածով:

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության գյուղատնտեսության աջակցության հանրապետական և մարզային կենտրոն ՓԲԸ-ներ

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարի հրամանով 1999թ.-ից ՀՀ 10 մարզերում ստեղծվել են գյուղատնտեսության աջակցության մարզային կենտրոններ /այսուհետ՝ ԳԱՄԿ-եր/ և երևանում մեկ հանրապետական կենտրոն:

Նպատակը. Մարզերի ագրոպարենային համալիրի ձեռնարկություններին, գյուղացիական, գյուղացիական կոլեկտիվ տնտեսություններին, տնտեսվարող սուբյեկտներին ցուցաբերել խորհրդատվական, տեղեկատվական, մարկետինգային ծառայություններ և գործնական աջակցություն, արտադրության արդյունավետ կազմակերպման գիտության նորույթների նոր տեխնոլոգիաների ներդրման ուղղությամբ:

2014թ. և 2015թ. առաջին եռամսյակի դրությամբ աջակցության կենտրոնների ֆինանսավորումը կազմել է 500,143.8 հազ. դրամ, նույն թվում 2014թ.-ին 424,695.7 հազ. դրամ, 2015թ.-ի 1-ին եռամսյակի դրությամբ՝ 75,448.1 հազ. դրամ, որից ՀՀ պետական բյուջեի միջոցների հաշվին՝ 415,036.3 հազ. դրամ, սեփական գործունեության արդյունքներով՝ 85,107.5 հազ. դրամ:

Վերահսկողությամբ պարզվեց.

1. Խորհրդատուների հաշվետվությունների վերաբերյալ

Թվով 10 ԳԱՄԿ-երի կողմից 2014թ. և 2015թ. առաջին եռամսյակում կազմակերպվել է 1356 սեմինար, Վերահսկիչ պալատի կողմից ստուգվել են 383-ի կամ 28,2%-ի կազմակերպման գործընթացները:

Սեմինարների արդյունքում կազմված հաշվետվությունները հիմնականում կրում են ձևական բնույթ և առկա են ռիսկեր: Օրինակ.

- Կան դեպքեր, որ խորհրդատուի կողմից կազմակերպված սեմինարներին միևնույն մասնակցի ստորագրությունները տարբեր ամիսների հաշվետվություններում էականորեն տարբեր են միմյանցից:
- Մեկ դեպքով արձանագրվել է, որ գյուղացին տեղյակ չէ և չի մասնակցել սեմինարի, բայց նրա անունը լրացված և ստորագրված է:
- Մեկ դեպքով արձանագրվել է, որ մարդը մահացել է դեռևս 2013թ.-ի դեկտեմբերին, սակայն խորհրդատուի կողմից համայնքում 2015թ.-ի մարտին կազմակերպված սեմինարին հաշվետվությանը կից ցուցակով ներկայացվել է որպես մասնակից/Սյունիքի մարզ/:
- Մեկ դեպքով սեմինարը փաստացի չի անցկացվել, սակայն փաստաթղթերով ցույց է տրված որպես կատարված աշխատանք:
- Կենտրոնների տնօրենների հրամանների համաձայն թվով 15 գյուղատնտեսական գծով տեղական խորհրդատուներ (Արմավիրում՝ 6, Գեղարքունիքում՝ 2, Շիրակում՝ 2, Արագածոտնում՝ 5,) գտնվել են արձակուրդում, սակայն այդ ընթացքում ըստ իրենց կողմից ներկայացրած հաշվետվությունների անցկացրել են սեմինարներ:

2. Հաստատված թեմաների վերաբերյալ

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության կողմից սեմինարների համար կոնկրետ թեմաներ են հաստատվում: 2014-2015թթ. ԳԱՄԿ-երի աշխատանքային պլաններում վերը նշված հաստատված թեմաներից կան կրկնվող թեմաներ՝ այսինքն համայնքներում ամեն տարի նույն թեմայով, գրեթե նույն մասնակիցներով անցկացվում են սեմինարներ: Դրանք հաճախ իրենց բովանդակությամբ ոչ արդիական են:

Արդյունավետությունը. Ըստ խորհրդատուների կողմից ներկայացված հաշվետվությունների՝ մարզերի համայնքներում խորհրդատվական ծառայությունների մատուցումը կրկնվող թեմաներով, գրեթե նույն մասնակիցներով հասանելի է գյուղացիական տնտեսությունների և ֆերմերների առավելագույնը 20-30 % համար: Վերը նշված փաստերի հետևանքով նվազում է կազմակերպված աշխատանքների արդյունավետությունը:

3. Հաստիքների վերաբերյալ

ԳԱՄԿ-երում որոշ խորհրդատուների մասնագիտական որակավորումները չեն համապատասխանում գյուղական խորհրդատվական ծառայությունների ծրագրով իրականացվելիք պահանջներին:

- Խորհրդատուներն ունենալով մանկավարժի, ինժեների, դեղագործի, տնտեսագետի, երկրաբանի, անասնաբույժի որակավորումներ կամ ընդհանրապես չունենալով որակավորում (օրինակ՝ 5-րդ կուրսից հեռացված ուսանողի կարգավիճակով) խորհրդատվական ծառայություններ են մատուցել ագրոնոմիական, անասնաբուժության կամ անասնաբուժության թեմաներով:

- Մասնագետները, ունենալով գիտնական ագրոնոմի որակավորումներ, խորհրդատվական ծառայություններ են մատուցել անասնաբուծության կամ անասնաբուծության թեմաներով և հակառակը:
- Շիրակի մարզը սպասարկող թվով 10 խորհրդատուներից 6-ի տարիքն անցնում է 65-ը, դեռ ավելին մեկը 78 տարեկան է, իսկ մյուսը 79, Լոռիում 3 խորհրդատուների տարիքը անցնում է 65-ը, մեկը 71 տարեկան է: Նրանք սպասարկում են յուրաքանչյուրը 7-ից 10 համայնք: Խորհրդատուների աշխատավարձը կազմում է 100.0 հազ. դրամ (այդ թվում՝ եկամտային հարկը):
- 10 մարզերից 9-ը ունեն գրասենյակի ղեկավարների հաստիք, այն դեպքում երբ առկա է տնօրենի հաստիքը:

4. Սեփական եկամուտների վերաբերյալ

ԳԱՄԿ-երի սեփական եկամուտների մոտ 15 %-ը ձևավորվում է թերթերի իրացումից, 20 %-ը գյուղատնտեսական տեխնիկայի շահագործումից, իսկ մնացած գերակշիռ մասը ձևավորվում է տարբեր կազմակերպությունների պատվերով տրված խորհրդատվական ծառայություններից:

Վերը նշված ծառայություններից առավել ռիսկային են 2013թ. որոշ ընկերություններին հանձնված մեկական <<Բելառուս>> մակնիշի տրակտորներով և կցված գյուղատնտեսական տեխնիկայի միջոցով մատուցվող ծառայությունները (հունձ, վար, ցանք, սրսկում, հակավորում):

- Ըստ գյուղացիներից ստացված տեղեկությունների և ուսումնասիրությունների՝ ծառայությունների մատուցման պայմանագրերը հիմնականում կրում են ձևական բնույթ և չեն համապատասխանում իրականությանը, այսինքն գյուղ. տեխնիկայի միջոցով ծառայությունների մատուցման վճարների մի մասը չեն հաշվառվել:
- Մարզերից 4-ում (Արագածոտն, Արմավիր, Կոտայք, Գեղարքունիք) տրակտորների վրա առկա աշխատանքային ժամերն արձանագրող էլեկտրոնային ցուցիչը փաստում է, որ ԳԱՄԿ-երի բյուջե կարող էր մուտքագրվել ավելի շատ եկամուտներ, քան մուտքագրվել են:
- ՀՀ կառավարության որոշումներով ԳԱՄԿ-երին հատկացված գյուղատնտեսական տեխնիկայի մի շարք պարագաներ տարբեր ԳԱՄԿ-երում ստուգման պահի դրությամբ ծառայության դիմաց մուտքեր չեն ապահովել:
- <<Գյուղատնտեսության աջակցության հանրապետական կենտրոն>> ՓԲԸ-ի /այսուհետ՝ ԳԱՀԿ/ սեփականությունը հանդիսացող ՎԱԶ 21213 ավտոմեքենան առանց համապատասխան իրավական ձևակերպումների 2006թ.-ից տրամադրվել է ԼՂՀ գյուղատնտեսության նախարարությանը, բայց ստուգման օրվա դրությամբ գույքահարկը վճարում է ԳԱՀԿ ՓԲԸ-ն:
- ԳԱՀԿ-ի կողմից տպագրվող <Ագրոլրատու> թերթի տպաքանակը հանգեցնում է հավելյալ ծախսերի, հաշվի առնելով իրացման հետ կապված խնդիրները՝ այսինքն տպագրվում է ավելի շատ, քան փաստացի իրացվում է:

- Ստուգման պահի դրությամբ ԳԱՀ-ն ունի 3,935.5 հազ. դրամի դեբիտորական պարտքեր, որոնց հավաքագրման ուղղությամբ միջոցներ չեն ձեռնարկվել:

ՀՀ հողօգտագործողներին մատչելի գներով ազոտական, ֆոսֆորական և կալիումական պարարտանյութերի ձեռքբերման նպատակով պետական աջակցության ծրագրի վերաբերյալ

ՀՀ հողօգտագործողներին 2014-2015թթ-ին գյուղատնտեսական աշխատանքների համար մատչելի գներով ազոտական, ֆոսֆորական և կալիումական պարարտանյութի ձեռքբերման համար պետական աջակցության ծրագրի նպատակը ՀՀ մարզերի հողօգտագործողներին մատչելի գնով անհրաժեշտ պարարտանյութերի ձեռքբերման հարցում աջակցելն է և հողերի արդյունավետ օգտագործման ու գյուղատնտեսական մթերքների արտադրության ծավալների եկամուտների բարձրացմանը նպաստելն է: Նշված ծրագրի իրականացման համար ՀՀ կառավարությունը 06.02.2014թ. կայացրել է N 150-Ն և 05.02.2015թ. N 96-Ն որոշումները:

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության և <<Հրաշք Այգի>> ՍՊԸ-ի, ինչպես նաև <<Բերրիություն ԱՄ Մասիսի շրջանային միավորում>> ՍՊԸ-ի միջև կնքված պայմանագրերով նախատեսված պարտավորությունների կատարմանը վերաբերող հարցերը ճշտելու նպատակով ՀՀ վերահսկիչ պալատի նախագահի հրամաններին համաձայն <<Բերրիություն ԱՄ Մասիսի շրջանային միավորում>> և <<Հրաշք Այգի>> ՍՊԸ-ներում իրականացվել են հանդիպակաց ստուգումներ:

<<Հրաշք Այգի>> ՍՊԸ

Ծրագրի իրականացման համար ՀՀ կառավարությունը 2014-2015թթ-ին հատկացրել է 658,305.4 հազ. դրամ (նույն թվում 2014թ-ին 357,317.0հազ. դրամ, 2015թ-ին 300,988.4հազ. դրամ) սուբսիդիա: Նույն ժամանակաշրջանում ՍՊԸ-ի կողմից հանրապետություն է ներկրվել 6477.3 (նույն թվում 2014թ-ին 4264.1տոննա, 2015թ-ին 2,213.2տոննա) տոննա պարարտանյութեր: ՀՀ մարզերի հողօգտագործողներին և ԼՂՀ-ին բաշխվել է 4983.7 (նույն թվում 2014թ-ին 1765.9 տոննա, 2015թ-ին 3217.8 տոննա) տոննա ֆոսֆորական և կալիումական պարարտանյութեր: 01.12.2015թ-ի դրությամբ չբաշխված պարարտանյութերի մնացորդը կազմել է 1493.5տոննա:

<<Բերրիություն ԱՄ Մասիսի շրջանային միավորում>> ՍՊԸ

Ծրագրի իրականացման համար ՀՀ կառավարությունը 2014-2015թթ-ին հատկացրել է 3,377,562.3 հազ. դրամ (նույն թվում 2014թ-ին 1,238,738.5 հազ. դրամ, 2015թ-ին 2,138,823.8 հազ. դրամ) սուբսիդիա: Նույն ժամանակաշրջանում նախատեսվել է ներկրել և

բաշխել 66,384.6 (նույն թվում 2014թ-ին 33121.4 տոննա, 2015թ-ին 33263.2 տոննա) տոննա ազոտական պարարտանյութ: 2013թ-ի Ծրագրով նախատեսված, սակայն չբաշխված մնացորդը 01.01.2014թ-ի դրությամբ կազմել է 700.6 տոննա: ՀՀ մարզերի հողօգտագործողներին և ԼՂՀ -ին բաշխվել է 64490.9 (նույն թվում 2014թ-ին 31770.2 տոննա, 2015թ-ին 32720.7 տոննա) տոննա ազոտական պարարտանյութ: 01.12.2015թ-ի դրությամբ չբաշխված պարարտանյութի մնացորդը կազմել է 2594.3 տոննա:

Եզրակացություններ

- ՀՀ-ում բացակայում է անասնագլխաքանակի հաշվառումը, համարակալումը, գրանցումն ու անձնագրավորումը:

- Հակահամաճարակային միջոցառումների իրականացման և անհրաժեշտ պատվաստանյութերի ձեռք բերման հաշվարկների վերաբերյալ կարգ գոյություն չունի, կամ պլանավորման մասով դաշտը կարգավորված չէ: Պլանավորման հիմքում ընդունվում են ՀՀ ազգային վիճակագրության ծառայության կողմից տրամադրված տվյալները, որոնք ձևավորվում են տարեկան մեկ անգամ կատարված հաշվառման արդյունքներով /ՀՀ ազգային վիճակագրության ծառայությունը տարվա ընթացքում անասնագլխաքանակի գծով տեղի ունեցող շարժի վերաբերյալ տվյալներ չի ստանում/: Տարեվերջին պահեստում առկա պատվաստանյութերի, ախտորոշիչ և լաբորատոր նյութերի մնացորդները հաշվի չեն առնվել հաջորդ տարվա ծրագրի բյուջեն կազմելու ընթացքում:

- 2014-2015թթ ընթացքում ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության կողմից ձեռքբերված պատվաստանյութերի որակի ստուգում չի կատարվել /ՀՀ-ում բացակայում են որակի ստուգման համապատասխան լաբորատորիաները/: Նշված փաստը մտահոգիչ է և իր մեջ պարունակում է ռիսկեր:

- Պատվաստանյութերի տեղափոխման և պահպանման համար անհրաժեշտ ջերմաստիճանային պայմանները տարբեր են, հետևաբար դրանց երկարաժամկետ պահպանության համար անհրաժեշտ են առանձնահատուկ սառնարանային պայմաններ: ՀՀ 10 մարզերի համայնքներին տրամադրված սառնարաններից միայն 560 սառնարանները և 59 թերմոճամպրուկներն են աշխատող, այն դեպքում երբ ՀՀ-ում առկա են 1022 անասնաբուժական տեղամասեր, որոնք սպասարկվում են միջինը 603 անասնաբույժի կողմից: Ուստի միջին հաշվով 462 անասնաբուժական տեղամասեր ապահովված չեն աշխատող սառնարաններով և 43 անասնաբույժներն ընդհանրապես ապահովված չեն սառնարաններով: Որոշ համայնքներում պատվաստանյութերն անասնաբույժների կողմից պահպանվում են նկուղներում կամ անձնական օգտագործման՝ սննդամթերքների պահպանության համար նախատեսված սառնարաններում: Հետևաբար համայնքներում պատվաստանյութերի պահպանման պայմանների ոչ լիարժեք ապահովման պատճառով վտանգվում են պատվաստանյութերի որակական հատկանիշները:

- Շիրակի մարզի թվով 117 համայնքներից 14 համայնքներում ուսումնասիրված 12424 հակահամաճարակային միջոցառումներից 3155-ը ակտերին կից ցուցակներում ավելին են ցույց տրվել, որի համար ծախսվել է 167.7 հազ. դրամի պատվաստանյութեր և վճարվել է անասնաբույժներին աշխատավարձ 194.5 հազ. դրամ: Արձանագրվել է, որ հակահամաճարակային միջոցառումների կազմակերպման հիմքում ընդգրկված անասնագլխաքանակի տվյալները չեն համապատասխանում համայնքի տնտեսական գրքի տվյալների հետ:

Արագածոտնի մարզի թվով 114 համայնքներից 28 համայնքներում ուսումնասիրված 12275 հակահամաճարակային միջոցառումներից 3084-ը ակտերին կից ցուցակներում ավելին են ցույց տրվել, որի համար ծախսվել է 442.1 հազ. դրամ պատվաստանյութեր և վճարվել է անասնաբույժներին աշխատավարձ 273.9 հազ. դրամ: Անհրաժեշտ է նշել, որ վորոհիշյալ երկու մարզերում էլ ավել ցույց տրված միջոցառումներն ուսումնասիրությունների ընթացքում արձանագրվել են այն տնտեսվարողների գծով, որոնք նշված քանակի միջոցառումների պահանջ չեն ունեցել՝ համապատասխան անասնագլխաքանակ չունենալու պատճառով:

Կոտայքի մարզի Մայակովսկի և Լեռնանիստ համայնքներում անասնաբույժների կողմից հակահամաճարակային միջոցառումների վերաբերյալ կազմած կատարողական ակտերին կից ցուցակները բացակայում էին: Ուսումնասիրությունների ընթացքում Կոտայքի մարզի Մայակովսկի համայնքում անասնաբույժի մոտ հայտնաբերվել են 900 մլ 450 դոզա ժամկետանց պատվաստանյութեր, որից մեկ սրվակը 2012թ-ի հունվար ամսի արտադրության էր, մնացածը 2014թ-ի հունվար ամսի արտադրության /պատվաստանյութերի պիտանիության ժամկետները մեկ տարի էր/:

- Վերահսկողության ընթացքում 30.11.2015թ. 2016թ-ի համար՝ <<Գյուղատնտեսական կենդանիների պատվաստում>> ծրագրով պատվաստանյութերի ձեռք բերման նպատակով կայացած մրցույթի շրջանակներում դաբաղի պատվաստանյութի մասով հաղթող ճանաչված <<Ագրոխիմպրոմ>> ՍՊԸ-ն գնային առաջարկ է ներկայացրել 336,523.2 հազ. դրամ, նախահաշվային արժեքը կազմել է 487,615.1 հազ. դրամ կամ տնտեսումը կազմել է 151,091.9 հազ. դրամ: Հատկանշական է, որ 2014թ-ին դաբաղի պատվաստանյութի մեկ դոզան ձեռք է բերվել 216.5 դրամով, 2015թ-ին՝ 214.4 դրամ, իսկ 2016թ. <<Ագրոխիմպրոմ>> ՍՊԸ-ն հաղթել է 147.9 դրամով, այսինքն անհամեմատ ավելի ցածր գնով: Սակայն ՀՀ կառավարության 14.01.2016թ. N 12-Ն որոշման համաձայն Հայաստանի Հանրապետության գյուղատնտեսության նախարարության կարիքների համար գյուղատնտեսական կենդանիների վարակիչ հիվանդությունների դեմ պատվաստումներ կատարելու համար անհրաժեշտ կենսապատվաստուկների և ախտորոշիչ միջոցների ձեռքբերման նպատակով 2015 թվականի նոյեմբերի 19-ին հայտարարված գնման ընթացակարգը հայտարարվել է չկայացած 1-ին չափաբաժնով՝ գնման պահանջի դադարման հիմքով: Այնուհետև

բանակցային ընթացակարգի միջոցով իրականացված գնման արդյունքում դաբաղի պատվաստանյութի գինը կազմել է 154.03 դրամ:

- «Ամասիա» ՍՊԸ-ն խախտելով «Վերահսկիչ պալատի մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածի մաս 2-ի բ) և գ) կետերով և նույն հոդվածի մաս 3-ով սահմանված պահանջները, չտրամադրվեց 2014-2015թթ. մատակարարված պատվաստանյութերի ձեռքբերման համար հիմք հանդիսացող փաստաթղթերն ամբողջությամբ, որի արդյունքում կազմվեց խոչընդոտման արձանագրություն:

- ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության աշխատակազմի <<Լիցենզավորման կենտրոն>> գործակալությունում լիցենզավորված անձանց համար որպես պարտադիր պահանջ հաշվետվությունների ներկայացման որևէ կարգ սահմանված չէ:

- ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության աշխատակազմի գյուղատնտեսական տեխնիկայի պետական տեսչությունը չի իրականացնում իր կանոնադրությամբ սահմանված հիմնական տեսչական գործառույթները:

- Բույսերի սորտափորձարկումներն իրականացվել են ՀՀ կառավարության 22.12.2005 թվականի N 2292-Ն որոշմամբ հաստատված «Բույսերի սորտերի տնտեսական օգտակարության պետական փորձարկումների կազմակերպման, Հայաստանի Հանրապետությունում օգտագործման թույլտվություն ունեցող բույսերի սորտերի ցանկում դրանց գրանցման և գրանցումից հանելու» կարգի 7-րդ կետի պահանջի խախտումով՝ պետական փորձարկումները իրականացվել են առանց ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության համապատասխան որոշումների:

- ՀՀ կառավարության 09.12.2005 թվականի N 2239-Ն որոշման՝ «ՀՀ-ում սերմնադաշտերի դաշտային հետազոտություններ կատարողի (ապրոբատորի) հավաստագրման կարգը և սերմնադաշտերի դաշտային հետազոտությունների մասին հայտի ձևը հաստատելու մասին» 2-րդ կետի համաձայն, լիազոր մարմնի ղեկավարը եռամսյա ժամկետում հաստատում է «գյուղատնտեսական մշակաբույսերի սերմնադաշտերի դաշտային հետազոտությունների մասին հրահանգները», սակայն առ այսօր լիազոր պետական մարմնի ղեկավարի կողմից հաստատված որևէ հրահանգ գոյություն չունի:

- Ստուգիչ ցանքերի իրականացման և բույսերի նոր սորտերի դաշտային փորձարկումների համար ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության կողմից բյուջետային ֆինանսավորման հայտով ՊՈԱԿ-ի մեկ հատի ծախսերի սակագինը 2014-2015թթ. սահմանվել է 165.6 հազ. դրամ: Նույն գործառույթի վճարովի ծառայության համար սակագինը մեկ սորտափորձարկման համար ընդունվել է 2006թ-ին սահմանված 40.0 հազ. դրամ գինը, որը և գործում է մինչ օրս, կամ շուրջ 4 անգամ պակաս քան պետական սորտափորձարկման համար սահմանված սակագինը:

- ՀՀ կառավարության 18.08.2005 թվականի թիվ 1344-Ն որոշմամբ հաստատված պարտադիր հավաստագրման ենթակա 10 անուն բույսերից, ՊՈԱԿ-ի կողմից հավաստագրվել է՝ 2014թ-ին ընդամենը 7 անուն մշակաբույս՝ ցորեն, գարի, պոմիդոր , վարունգ, սեխ, սոխ և ձմերուկ: 2015թ-ին ընթացքում է գտնվում վարունգի,

պոմիդորի, սոխի և սեխի սերմերի հավաստագրման գործնաթացը, իսկ ցորենի և գարու սերմերի հավաստագրման գործընթացն ավարտվել է: Աշխատանք չի իրականացվել 2014թ-ին մնացած 3 մշակաբույսերի՝ եգիպտացորենի, կարտոֆիլի, կաղամբի, իսկ 2015թ-ին 4 մշակաբույսերի՝ եգիպտացորենի, կարտոֆիլի, կաղամբի և ձմերուկի տեսակների հավաստագրումը կազմակերպելու և իրականացնելու ուղղությամբ:

- Արտերկրից և տեղական սերմարտադրողներից 2014թ. գարնանացանի համար գնվել է ընդհանուր 1,132,908.4 հազ. դրամի 2418.05 տ սերմացու, վաճառվել է՝ 216,468.1 հազ. դրամի 988.7տ սերմացու, որի սուբսիդավորման չափը կազմել է՝ 212,096.4 հազ. դրամ: Անվճար տրամադրվել է՝ 1429.3տ սերմացու, որի արժեքը կազմել է՝ 704,344.0 հազ. դրամ: Արդյունքում պետության սուբսիդավորման չափն անվճար հատկացվածի հետ միասին կազմել է՝ 916,440.4 հազ. դրամ, որը հետևանք է մարզպետարանների կողմից անհրաժեշտ քանակի ոչ ճիշտ պլանավորման: Այսինքն ծրագրի գրեթե ամբողջ բեռը՝ շուրջ 80.9%-ը ընկել է պետության վրա, իսկ 2015թ. գարնանացանի համար մարզերից ներկայացված առվույտի քանակի ոչ ճիշտ պահանջարկի ներկայացման հետևանքով 27.10.2015թ. դրությամբ 32.3տ առվույտի սերմացու մնացել է չցանված ՊՈԱԿ-ում պահեստավորված վիճակում:

- ՀՀ կառավարության 06.02.2014թ. N 149-Ն որոշման ծրագրի 27 և 28 կետերի համաձայն վերը նշված սերմերի բաշխման պատասխանատվությունն ընկած է ՀՀ մարզպետարանների և համայնքի ղեկավարների վրա, այն է՝ «Սերմացուի հատկացումն ավարտելուց հետո համայնքների ղեկավարները 30-օրյա ժամկետում յուրաքանչյուր մշակաբույսի համար առանձին հաստատում և տեղեկատվությանը տիրապետելու նպատակով իրենց մոտ պահպանում են ամփոփ բաշխացուցակները՝ համաձայն սահմանված ձևի՝ մեկ օրինակ տրամադրելով մարզպետարանին: Մարզպետարաններն ամփոփում են համայնքների ներկայացրած ձևերը և Հայաստանի Հանրապետության գյուղատնտեսության նախարարություն ներկայացնում տեղեկատվություն՝ համաձայն սահմանված ձևի»:

- Սերմարտադրության զարգացման ծրագրերով ՀՀ Շիրակի և Արագածոտնի մարզերին հատկացված սերմացուներից ստացված բերքի ցուցանիշները տարբեր են, քանի որ հատկացնելուց հաշվի չեն առնվել հողերի գոտիականությունը, որակական հատկանիշները, բնակլիմայական պայմանները և տեղայնությունը:

- Շիրակի մարզի համայնքներում ընդհանուր առմամբ ուսումնասիրությունների թիրախում են եղել շահառուների միջին հաշվով 17.7%-ը, որոնց տրամադրված սերմացուներից ընդհանուր առմամբ չի ցանվել 4698կգ գարու, 914կգ առվույտի և 215կգ եգիպտացորենի սերմացու, որը մոտավորապես կազմում է ստացված սերմացուների՝ գարու 9.3%-ը, առվույտի 23.3%-ը և եգիպտացորենի 18.0%-ը, իսկ Արագածոտնի մարզի համայնքներում ընդհանուր առմամբ ուսումնասիրությունների թիրախում են եղել շահառուների միջին հաշվով 44.2%-ը, որոնց տրամադրված սերմացուներից ընդհանուր առմամբ չի ցանվել 3555կգ գարու և 463կգ առվույտի սերմացու, որը մոտավորապես կազմում է ստացված սերմացուների՝ գարու 6.0%-ը և առվույտի 10.7%-ը: Հաշվի առնելով

վերը նշված մարզերի որոշ համայնքների կողմից բավականին քանակությամբ չցանված սերմացուների փաստը, ինչպես նաև սերմացուների «փոշիացումը»՝ այդ թվում շատ փոքր ծավալի չափաքանակներով բաշխելու հետևանքով, ենթադրվում է, որ ՀՀ կառավարության որոշմամբ հաստատված ծրագիրը ոչ ամբողջությամբ է ծառայել իր նպատակներին, ավելին՝ ծրագրով ակնկալվող արդյունքը թերի է և ուղեկցվել է տվյալ տարում սերմերի վերարտադրողականության ծավալների նվազմամբ:

- 2014թ.-ին ՀՀ պետական բյուջեից <<Հայանտառ>> ՊՈԱԿ-ին հատկացված գումարը կազմում է 971,822.3 հազ. դրամ, 2015թ.-ին՝ 836,207.0 հազ. դրամ, որն ամբողջությամբ ծախսվել է աշխատավարձ հոդվածով: 01.01.2015թ. դրությամբ <<Հայանտառ>> ՊՈԱԿ-ի դեբիտորական պարտքը կազմել է 14,691.6 հազ. դրամ:

- Թվով 10 ԳԱՄԿ-երի կողմից 2014թ. և 2015թ. առաջին եռամսյակում կազմակերպվել է 1356 սեմինար: Ուսումնասիրվել են 383-ի կամ 28,2%-ի կազմակերպման աշխատանքներն ու կազմված հաշվետվությունները՝ դրանք հիմնականում կրում են ձևական բնույթ և առկա են ռիսկեր:

- Ըստ խորհրդատուների կողմից ներկայացված հաշվետվությունների, մարզերի համայնքներում խորհրդատվական ծառայությունների մատուցումը հաճախ իրականացվում է կրկնվող թեմաների շուրջ, գրեթե նույն մասնակիցներով և հասանելի է գյուղացիական տնտեսությունների և ֆերմերների առավելագույնը 20-30 տոկոսի համար: Վերը նշված թեմաներն իրենց բովանդակությամբ հաճախ ոչ արդիական են:

- Որոշ խորհրդատուների մասնագիտական որակավորումները չեն համապատասխանում գյուղական խորհրդատվական ծառայությունների ծրագրով իրականացվելիք պահանջներին:

- 2013թ. որոշ կենտրոններին հանձնված մեկական <<Բելառուս>> մակնիշի տրակտորները և կցված գյուղատնտեսական տեխնիկան չի օգտագործվում, կամ դրանց միջոցով մատուցվող ծառայությունները (հունձ, վար, ցանք, սրսկում, հակավորում) ոչ ամբողջությամբ են օրենքով սահմանված կարգով հաշվառվում (գրանցվում):

- Հաշվի առնելով արձանագրված փաստերը, անհրաժեշտ է նշել, որ կենտրոնները ապահովում են իրենց գործունեության ցածր արդյունավետություն:

Առաջարկություններ

<< գյուղատնտեսության նախարարությանը

<<Գյուղատնտեսական կենդանիների պապվաստում>> ծրագիր

- Ծրագիրն ամբողջական և արդյունավետ իրականացնելու համար պետք է կատարվի ՀՀ տարածքում անասնազվխաքանակի հաշվառում, համարակալում, գրանցում և անձնագրավորում:

- Ծրագրի տարեկան բյուջեն կազմելու համար հակահամաճարակային միջոցառումների իրականացման և անհրաժեշտ պատվաստանյութերի ձեռքբերման հաշվարկների վերաբերյալ անհրաժեշտ է սահմանել կարգ:

- Հաշվի առնելով պատվաստանյութերի և լաբորատոր նյութերի ձեռքբերման և մատակարարման գների էական տարբերությունը՝ այսուհետ գնումների գործընթացը անհրաժեշտ է կազմակերպել առավել արդյունավետ՝ <<Գնումների մասին>> ՀՀ օրենքին համապատասխան կատարել նաև ուղիղ գնումներ՝ անմիջապես արտադրողից:

- Ձեռք բերված պատվաստանյութերի որակի ստուգման համար ՀՀ-ում անկախ փորձագիտական լաբորատորիաներ ստեղծելու նպատակով անհրաժեշտ է ՀՀ կառավարությունում հանդես գալ համապատասխան առաջարկով:

- Պատվաստանյութերի որակական հատկանիշները չվտանգելու համար անասնաբուժական տեղամասերն անհրաժեշտ է ապահովել սառնարաններով և թերմո ճամպուրակներով:

- Անհրաժեշտ է խիստ հսկողություն սահմանել համայնքների անասնաբույժների կողմից իրականացվելիք հակահամաճարակային միջոցառումների կատարման աշխատանքների նկատմամբ: Հարկ է ապահովել համապատասխան փաստաթղթերով չհիմնավորված կամ ավել ցույց տրված միջոցառումների գծով կատարված ծախսերի գումարի վերադարձը:

<< գյուղատնտեսության նախարարության աշխատակազմի <<Լիցենզավորման կենտրոն>> գործակալություն

- Գործակալության կողմից լիցենզավորված անձանց համար անհրաժեշտ է որպես պարտադիր պահանջ սահմանել հաշվետվությունների ներկայացման կարգ:

<< գյուղատնտեսության նախարարության աշխատակազմի գյուղատնտեսական տեխնիկայի պետական տեսչություն

- Անհրաժեշտ է ձեռնարկել միջոցներ տեսչության կողմից կանոնադրությամբ սահմանված հիմնական տեսչական գործառույթների իրականացման ուղղությամբ կամ տեսչությունը վերակազմավորել այլ մարմնի, որին իր կանոնադրությամբ վերապահված չլինեն տեսչական գործառույթներ:

<<Հայանտառ>> ՊՈԱԿ

- Անհրաժեշտ է ձեռնարկել համապատասխան միջոցներ 14,691.6 հազ. դրամ դերիտորական պարտքի հավաքագրման ուղղությամբ:

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության գյուղատնտեսության աջակցության մարզային և հանրապետական կենտրոն ՓԲԸ-ներ

- Ձեռնարկել միջոցառումներ վերահսկողության ընթացքում արձանագրված խախտումներն ու թերությունները վերացնելու և հետագայում բացառելու ուղղությամբ:
- Միջոցներ ձեռնարկել ԳԱՄԿ-երի գործունեության արդյունավետությունը բարձրացնելու ուղղությամբ:
- Հետևողական լինել 2013թ. ՀՀ կառավարության կողմից ԳԱՄԿ-երին տրամադրված գյուղատնտեսական տեխնիկայի արդյունավետ օգտագործման և սեփական եկամուտների ավելացման ուղղությամբ:
- Գյուղ. խորհրդատվությունների, սեմինարների և դաշտային օրերի միջոցառումները կազմակերպել՝ ըստ աշխատանքային պլանի: Աշխատանքային պլանները կազմել և հաստատել առավել արդիական թեմաներով, ինչը կնպաստի խորհրդատուների կողմից կատարված աշխատանքների արդյունավետության բարձրացմանը:
- Խորհրդատուների մասնագիտական որակավորումները համապատասխանեցնել գյուղական խորհրդատվական ծառայությունների ծրագրով իրականացվելիք պահանջներին:
- Խորհրդատվական ծառայությունները հասանելի դարձնել ավելի շատ գյուղատնտեսական տնտեսություններին և ֆերմերներին:
- ԳԱՀԿ սեփականությունը հանդիսացող ԼՂՀ գյուղատնտեսության նախարարությանը հանձնված ՎԱԶ 21213 ավտոմեքենայի համար ապահովել համապատասխան իրավական ձևակերպումներ:
- Վերանայել ԳԱՀԿ-ի կողմից տպագրվող <Ագրոլրատու> թերթի տպաքանակը, հաշվի առնելով իրացման ծավալները:
- Ձեռնարկել միջոցներ ԳԱՀԿ ՓԲԸ-ում հաշվառված 3,935.5 հազ.դրամ դեբիտորական պարտքի հավաքագրման ուղղությամբ:

«Սերմերի գործակալություն» ՊՈԱԿ

- Սերմերի հավաստագրումն իրականացնել «Սերմերի մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի, ՀՀ կառավարության 18.08.2005 թվականի N 1344-Ն որոշման՝ «Պարտադիր հավաստագրման ենթակա բույսերի տեսակների և ցանկը հաստատելու մասին» և N 1479-Ն որոշման՝ «Սերմերի հավաստագրման կարգը հաստատելու մասին» պահանջներին համապատասխան՝ ապահովելով պարտադիր հավաստագրման ենթակա 10 անուն բույսերի հավաստագրման գործընթացներն ամբողջությամբ:
- Բույսերի սորտափորձարկումներն իրականացնել ՀՀ կառավարության 22.12.2005 թ.-ի N 2292-Ն որոշմամբ հաստատված «Բույսերի սորտերի տնտեսական օգտակարության պետական փորձարկումների կազմակերպման, ՀՀ-ում օգտագործման

թույլտվություն ունեցող բույսերի սորտերի ցանկում դրանց գրանցման և գրանցումից հանելու» կարգի 7-րդ կետի պահանջին համապատասխան:

- Հաստատել ՀՀ կառավարության 09.12.2005թ.-ի N 2239-Ն որոշման՝ «ՀՀ-ում սերմնադաշտերի դաշտային հետազոտություններ կատարողի (ապրոբատորի) հավաստագրման կարգի 2-րդ կետով սահմանված «գյուղատնտեսական մշակաբույսերի սերմնադաշտերի դաշտային հետազոտությունների մասին հրահանգները»:

- Վերանայել ստուգիչ ցանքերի իրականացման և բույսերի նոր սորտերի դաշտային փորձարկումների համար ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության կողմից բյուջետային ֆինանսավորման հայտով ՊՈԱԿ-ի մեկ հատի ծախսերի սակագինը, հաշվի առնելով նույն գործառույթի վճարովի ծառայության սակագինը:

- Սահմանել հողօգտագործողներին անվճար հատկացվող սերմացուների բաշխման սկզբունքներ:

- Սերմացուների բաշխման գործընթացում հաշվի առնել բնակլիմայական պայմանները, ինչպես նաև տեղայնացնել՝ հաշվի առնելով ջրդի, անջրդի և բարձրլեռնային գոտիականությունը:

- Հացահատիկային և կերային մշակաբույսերի արտադրության զարգացման ծրագրերը կազմել, հաշվի առնելով շահառուների հողատարածությունների չափաքանակները, որպեսզի «մանր» բաշխման հետևանքով չփոշիացվեն նախատեսված ծախսերը:

ՀՀ մարզպետներին և համայնքապետներին.

- Ուժեղացնել հսկողությունը ծրագրի նպատակային և արդյունավետ կատարման ուղղությամբ

- Ցուցաբերել հետևողականություն տվյալ տարվա ծրագիրը նույն տարվա ընթացքում ամբողջությամբ իրականացնելու (սերմացուն նույն տարվա ընթացքում ցանելու) ուղղությամբ:

- Նախօրոք հստակեցնել հողօգտագործողների կողմից նախապես վճարում կատարելու պայմանով ներկայացված պահանջների հիման վրա համայնքների ղեկավարների կողմից մարզպետարան ներկայացված անհրաժեշտ սերմացուի վճարունակ պահանջները, այնուհետև դրանք ներկայացնել ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարություն:

Համաձայն <<Վերահսկիչ պալատի մասին>> ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածի 2-րդ մասի գ) կետի, մեկամսյա ժամկետում ՀՀ վերահսկիչ պալատին գրավոր տեղեկատվություն տրամադրել հայտնաբերված խախտումները վերացնելու նպատակով ձեռնարկված միջոցառումների վերաբերյալ: